

Rammeaftale 2009

for Social- og specialundervisningsområdet

- Albertslund**
- Allerød**
- Ballerup**
- Bornholm**
- Brøndby**
- Dragør**
- Egedal**
- Fredensborg**
- Frederiksberg**
- Frederikssund**
- Furesø**
- Gentofte**
- Gladsaxe**
- Glostrup**
- Gribskov**
- Halsnæs**
- Helsingør**
- Herlev**
- Hillerød**
- Hvidovre**
- Høje-Taastrup**
- Hørsholm**
- Ishøj**
- København**
- Lyngby-Taarbæk**
- Rudersdal**
- Rødovre**
- Tårnby**
- Vallensbæk**

6. oktober 2008

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	5
1.1. AFTALENS GENERELLE DEL	7
1.2. STATUS FOR RAMMEAFTALEN 2008.....	7
1.2.1 <i>Opfølgning på de nedsatte arbejdsgrupper i rammeaftalen for 2007</i>	7
1.2.2 <i>Opfølgning af de fremadrettede temaer i rammeaftalen for 2008</i>	7
1.3 VURDERING AF SAMARBEJDET.....	9
1.4 UDDYTTELSE AF TILBUDDENE.....	9
1.5 MÅLSÆTNINGER OG FOKUSPUNKTER FOR RAMMEAFTALE 2009	10
1.5.1 <i>Benyttelse af sociale- og specialundervisningstilbud</i>	10
1.5.2 <i>Bred, fleksibel og tilpasset tilbudsvifte</i>	12
1.5.3 <i>Overgangen fra børne- og ungetilbud til voksentilbud</i>	12
1.5.4 <i>Større gennemsigtighed og synlighed om ventelister og ledige pladser</i>	13
1.5.5 <i>Udarbejdelse af synlig proces og skabelon for visitation</i>	13
1.5.6 <i>Spilleregler for kommunernes overtagelse af regionale tilbud</i>	14
1.5.7 <i>Spilleregler for ændret brug af tilbud</i>	14
1.5.8 <i>Brugerinddragelse og samarbejde med brugerorganisationer</i>	14
1.5.9 <i>Kvalitetsudvikling</i>	15
1.5.10 <i>Faglige krav til tilbuddenes indhold og kvalitet</i>	15
1.5.11 <i>Dokumentation</i>	15
1.5.12 <i>Tilsyn</i>	16
1.5.13 <i>Samråd og tilsyn med domfældte udviklingshæmmede</i>	16
2. VILKÅR, HVORUNDER RAMMEAFTALEN GÆLDER	17
2.1. TILBUD OMFATTET AF RAMMEAFTALEN	17
2.1.1 <i>Børn og unge med handicap eller sindslidelse</i>	17
2.1.2 <i>Voksne med handicap</i>	21
2.1.3 <i>Voksne med sindslidelser</i>	25
2.1.4 <i>Misbrug, forsorgshjem og krisecentre</i>	27
2.1.5 <i>Specialundervisning for voksne</i>	28
2.1.6 <i>Hjælpeområdet</i>	29
2.2 STYRINGS- OG ADMINISTRATIVE PRINCIPPER	29
2.2.1 <i>Takstberegning</i>	29
2.2.2 <i>Afregningsprincipper</i>	31
2.2.3 <i>Håndtering af behov for ændret indsats</i>	31
2.2.4 <i>Håndtering af akut opståede situationer</i>	32
2.2.5 <i>Håndtering af ventelister</i>	32
2.2.6 <i>Visitation til Kommunikationscentrene i regionen</i>	33
2.2.7 <i>Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten</i>	34
2.2.8 <i>Den løbende administration af rammeaftalen</i>	35
3. BESKRIVENDE DEL	36

3.1. BESKRIVELSE AF OMRÅDERNE – ANVENDT KAPACITET OG FREMTIDIGT BEHOV	36
3.1.1. <i>Indledning</i>	36
3.1.2. <i>Børn og unge med handicap</i>	37
3.1.3. <i>Sikrede døgninstitutioner</i>	41
3.1.4. <i>Børn og unge med sindslidelse</i>	41
3.1.5 <i>Undervisning til børn og unge</i>	42
3.1.6. <i>Voksne med handicap</i>	42
3.1.7 <i>Voksne – aflastning</i>	47
3.1.8 <i>Voksne med sindslidelser</i>	48
3.1.9. <i>Misbrug, forsorgshjem og krisecentre</i>	49
3.1.10. <i>Specialundervisning</i>	51
3.1.11. <i>Hjælpemiddelcentraler</i>	51
3.2 VENTELISTE	52
3.2.1 <i>Udækkede behov som følge af udvikling i brugerantal</i>	53
3.3 INDHOLDSKRAV TIL TILBUDDENE.....	53
3.4 TILSYNSMODEL FOR DE REGIONSDREVNE TILBUD.....	56
3.5 TIDSSVARENDE FYSISKE RAMMER.	56
3.6 KOORDINERING AF LANDS- OG LANDSDELSDÆKKENDE TILBUD	57
4. DET FREMADRETTEDE ARBEJDE.	58
4.1. OPFØLGNING PÅ IGANGVÆRENDE ARBEJDSGRUPPER.....	58
4.2 OPFØLGNING PÅ UDDYTTTELSEN AF TILBUDDENE I RAMMEAFTALEN	58
4.3 STØRRE GENNEMSIGTIGHED, HERUNDER SYNLIGHED OM VENTELISTER	58
4.4 SYNLIG PROCES OG SKABELON FOR VISITATION	59
4.5 BRUGERINDDRAGELSE	59
4.6. UDREDNING OG KONKRETISERING AF BEHOV FOR KAPACITETSTILPASNINGER.	59
4.7 EVALUERING AF VISITATIONSMODELLEN TIL KOMMUNIKATIONSCENTRENE.....	60
4.8. OPGAVEAFGRÆNSNING	60
4.9. HØREOMRÅDET	61
4.10. FORSYNINGSFORPLIGTELSE I SÆRLIGT KOMPLEKSE ANBRINGELSESSAGER.....	61
4.11. SAMARBEJDE MELLEM HANDLEKOMMUNE OG BETALINGSKOMMUNE.....	61
4.12. SAMARBEJDE MELLEM HJEMLØSETILBUD/FORSORGSHJEM OG BETALINGSKOMMUNER.	62
4.13. ÆNDRING AF TAKSTERNE PÅ BAGGRUND AF LOVÆNDRINGER M.V.	62
4.14. SKABELON FOR REDEGØRELSE TIL RAMMEAFTALEN FOR 2010	62
5. UNDERSKRIFTSDEL	63

Indledning

Rammeaftalen indgås mellem de 29 kommuner ved kommunalbestyrelsen/byrådet/Borgerrepræsentationen og Regionsrådet for Region Hovedstaden.

Rammeaftalen er et planlægnings- og udviklingsværktøj på det sociale område og specialundervisningen. Det er introduceret med kommunalreformen og skal sikre et samlet overblik over tilbudsviften på det specialiserede socialområde og dele af specialundervisningen, uanset om det enkelte tilbud drives af regionen eller af en kommune. Formålet med rammeaftalen er at skabe overensstemmelse mellem efterspørgsel og udbud af tilbud og ydelser, og sikre en dynamisk udvikling af det sociale område og specialundervisningen. Der er valgt en pragmatisk tilgang til udformning af rammeaftalen, hvor der med respekt for de gældende kompetenceregler lægges vægt på at sikre fælles løsninger af praktiske problemer. Kendskab til de enkelte kommuners ønsker og planer for udviklingen både på kort og langt sigt skal have en fremtrædende plads i de kommende års rammeaftaler.

Rammeaftalen er indgået på baggrund af

- Servicelovens § 6 omhandlende det sociale område
- Almenboliglovens § 185 b, stk. 4 omhandlende tilbud på det almene ældreboligområde og
- Specialundervisningslovens § 6 h omhandlende specialundervisningsområdet
- Folkeskolelovens § 20 stk.3 om specialundervisning

Rammeaftalen er udformet så den lever op til bekendtgørelse nr. 36 af 23. januar 2006 om rammeaftaler m.v. på det sociale område og på det almene ældreboligområde samt bekendtgørelse nr. 354 af 24. april 2006 om rammeaftaler vedr. specialundervisningen.

Rammeaftalen bygger på kommunernes redegørelser om det forventede behov for pladser og andre ydelser på det sociale område og specialundervisningen samt kommunernes krav til opgaveløsningen.

Rammeaftalens konkrete udformning er udviklet i et administrativt samarbejde mellem kommunerne og Region Hovedstaden.

Rammeaftalen er bygget op i 4 afsnit med tilhørende underafsnit. Det er:

1. Aftalens generelle del
2. Vilkår, hvorunder aftalen gælder
3. Beskrivende del med vægt på anvendt kapacitet og fremtidigt behov samt
4. Det fremadrettede arbejde

Beskrivelser af de fleste tilbud findes på Tilbudsportalen (www.tilbudsportalen.dk).

Rammeaftalen ledsages af et bilag, der blandt andet indeholder følgende:

- Konklusioner fra de 3 arbejdsgrupper (vedr. autisme, sindslidelse og senhjerneskadede)
- Kommissorium for arbejdsgruppe vedr. aflastning til børn og unge
- Oversigt over tilbud indeholdt i Rammeaftalen
- Notat om takstberegning 2009
- Ventelister fordelt på tilbud
- Ventelister fordelt på målgrupper
- Oplysninger fra kommunerne om borgere indenfor autismspektret
- Nye tiltag i kommunerne
- Institutionsark for tilbud der ikke er på Tilbudsportalen

Omkring 1. september 2008 når taksterne for tilbuddene er beregnet for 2009, vil disse indgå i et særligt bilag "Oversigt over takster for tilbud indeholdt i Rammeaftalen".

I Rammeaftalen indgår også en række kommunale tilbud, der ikke formelt er omfattet af rammeaftalen, men er sammenlignelige med de tilbud, der indgår i Rammeaftalen.

Det er tilbud som kommunen har ønsket indgår i rammeaftalen, da pladser stilles til rådighed for de øvrige kommuner. Eksempelvis har Københavns Kommune, hvis tilbud ikke er omfattet af rammeaftalen, ønsket en række tilbud synliggjort, da der også her sælges pladser og ydelser til andre kommuner.

1.1. Aftalens generelle del

I dette afsnit behandles følgende emner

- 1.2 Status for rammeaftalen for 2008, herunder opfølgning på de fremadrettede udviklingsopgaver.
- 1.3 Vurdering af samarbejdet
- 1.4 Udnyttelsen af tilbuddene i rammeaftalen
- 1.5 Målsætninger for rammeaftale 2009

1.2. Status for rammeaftalen 2008

Samarbejdet om udformning af rammeaftalen for 2008 vurderes af langt de fleste kommuner og af regionen som positivt. Den tætte dialog mellem den enkelte kommune og regionen sikrer uddybning og nuanceret anvendelse af redegørelserne i formuleringen af det samlede forslag til rammeaftale.

Kommunerne angiver samstemmende, at der ikke har været flere problemer i forhold til visitation, anvisning og belægning af ledig kapacitet, end man oplevede det før Kommunalreformen.

Med rammeaftalen for 2008 afvikledes en del abonnementsordninger som betalingsmetode. Selvom alle ordningerne ikke fuldt ud er implementeret vurderes det, at den tidligere kritik af betalingsordningerne i forhold til misbrugsområdet, specialundervisning for voksne og kommunikationscentre i væsentlig grad er løst.

1.2.1 Opfølgning på de nedsatte arbejdsgrupper i rammeaftalen for 2007.

Som opfølgning på Rammeaftalen for 2007 blev der nedsat arbejdsgrupper til at se nærmere på behovet for botilbud til personer med sindslidelser, tilbud til personer med funktionsnedsættelser inden for autismespektret og tilbud til personer med erhvervet hjerneskade. Arbejdsgrupperne blev nedsat i begyndelsen af 2007. De skulle aflevere deres rapporter 1. maj 2007, og havde dermed en meget stram tidsplan at arbejde efter. Hovedkonklusionerne fra rapporterne blev gengivet i rammeaftalen for 2008, ligesom de temaer der skulle arbejdes videre med blev beskrevet. Konklusionerne fra arbejdsgruppernes efterfølgende arbejde er gengivet i bilag 1.

1.2.2. Opfølgning af de fremadrettede temaer i rammeaftalen for 2008.

Opfølgning på udnyttelse af tilbuddene i rammeaftalen:

Opfølgningen er iværksat. Der er udarbejdet og udsendt skabeloner til registrering af belægningsdage på de tilbud i rammeaftalen, som kommunerne og regionen driver. Opgørelsen foretages pr. 31. december 2007 og indgår i grundlaget for formulering af rammeaftalen for 2009.

Større gennemsigtighed, herunder synlighed om ventelister:

Kommunerne finder ikke der er grundlag for at etablere fælles ventelister og afventer initiativer fra Tilbudsportalen. Kommunerne ser gerne fælles principper for registrering og spilleregler vedr. ventelister. Hvordan det kan gøres vil blive taget op i forbindelse med rammeaftalen for 2010.

Synlig proces og skabelon for visitation samt fastlæggelse af standard for beskrivelse / dokumentation:

Der er fra regionen udarbejdet materiale om regionens proces ved anvisning af regionale pladser. Materialet ligger på regionens hjemmeside www.regionh.dk/samarbejde med kommunerne/socialle rammeaftaler/socialle tilbud drevet af region Hovedstaden/"huskeliste til beskrivelse af borgeren" og "stamdata".

Kommunerne kan bruge materialet også ved andre visiteringer.

Brugerinddragelse:

Koordinationsgruppen har primo marts 2008 afholdt et møde med handicapråd og brugerorganisationer om rammeaftaleinstituttet med vægt på proces og samarbejde om rammeaftalens tilblivelse samt de udviklingsopgaver, der ligger i aftalen.

Samråd og tilsyn med udviklingshæmmede med dom:

Det er aftalt, at Brøndby og Rudersdal kommuner er tovholdere på netværk dækkende Københavns Vestegns Politikreds og Nordsjællands Politikreds. Den nærmere tilrettelæggelse herunder finansiering er ikke endeligt aftalt mellem kommunerne.

Aflastning for børn og unge:

Arbejdsgruppen har færdiggjort sit arbejde og afleveret rapport ultimo juni 2008. Af rapporten fremgår, at der fortsat er usikkerhed om behovet for aflastningspladser. Rapporten er vedlagt som bilag 2.

Den administrative koordinationsgruppe vedrørende Rammeaftalen har videresendt rapporten til den kommunale lederkreds på børne- og ungeområdet. Lederkredsen vil vurdere rapporten nærmere og der kan på denne baggrund ske justering af kapaciteten for aflastning for børn og unge i forbindelse med Rammeaftalen 2010.

Forslag til visitationsmodellen til kommunikationscentrene:

Arbejdsgruppen har afsluttet arbejdet i november 2007. Modellen er iværksat fra 1.januar 2008. Arbejdsgruppen rapport findes på regionens hjemmeside under samarbejde med kommunerne.

Skabelon for redegørelse til rammeaftalen for 2009:

Skabeloner til taloplysninger i kommunernes redegørelser er udsendt til kommunerne. Der er afholdt orienteringsmøde primo februar 2008 med de personer fra kommunerne, der koordinerer udfyldelsen af skabelonen. Der er lavet en særlig skabelon til den indholdsmæssige tekstdel.

Kvalitetsudvikling:

Kommunerne arbejder med kvalitetsudvikling af tilbud ud fra det i regeringsaftalen 2008 vedtagne. Region Hovedstaden arbejder på en model for kvalitetsarbejdet på regionsdrevne sociale tilbud sammen med de øvrige regioner.

1.3 Vurdering af samarbejdet

Samarbejdet på området er præget af, at kommunerne først fra 1.1.2007 overtog det fulde myndigheds- og finansieringsansvar på området. Samtidig overtog de fleste kommuner en række hidtil amtsdrevne tilbud. Indkøringen af de nye opgaver og tilbud i den kommunale virksomhed har krævet mange kræfter og stort fokus. Der er i løbet af 2007 og første halvår af 2008 skabt et betydeligt overblik over det nye område, som nu begynder at give sig udslag i nye og ændrede målformuleringer på området.

Ikke mindst indkøringen af de nye betalingsadministrative rutiner – takstberegning, regningsudsendelse og regningshåndtering – har været belastende og er medio 2008 ved at være tilendebragt. De tidligere rent amtskommunalt finansierede opgaver vedr. specialundervisning og misbrugsbehandling har været svære at få greb om aktivitetsmæssigt og finansielt, da man først fra 2008 er begyndt at få mere konkret og præcist grundlag for at håndtere området med overgangen til ydelsesfinansiering og inddragelse i den konkrete visitation.

Kommunerne giver udtryk for at samarbejdet om at finde plads til personer, der har brug for et særligt tilbud fungerer fornuftigt. Tidsforbruget til visitation og fremskaffelse af en relevant plads er ikke blevet mindre. Kommunerne giver samstemmende udtryk for, at der er ligestilling i anvisningen mellem kommunernes egne borgere og borgere fra andre kommuner. Vurderingen gælder således både køber- og sælgerkommuner. Enkelte kommuner giver dog udtryk for bekymring for, at det i fremtiden kan vise sig vanskeligt at skaffe tilstrækkeligt med pladser til dækning af kommunens behov, hvis udbyderkommunerne i større grad målretter tilbuddene mod opfyldelse af egne behov. Enkelte kommuner giver også udtryk for, at placering af personer med ganske særlige behov, herunder personer med udadreagerende adfærd og/eller dobbelt diagnoser, fortsat er vanskelig. Dette stiller krav til at kommunerne og kommunerne regionen imellem sammen finder løsninger på disse sager.

Den administrative koordinationsgruppe har holdt 4 møder siden vedtagelsen af rammeaftalen for 2008. Opgaverne har primært drejet sig om opfølgning på indeværende års rammeaftale, herunder igangsætning, styring og afrapportering af arbejdsgrupperne, samt om forberedelse af rammeaftalen for 2009.

1.4 Udnyttelse af tilbuddene

Vurderingen er, at de tilbud der er en del af rammeaftalen for 2008 benyttes efter forudsætningerne. Der har ikke været væsentlige ønsker om ændring af kapaciteten på tilbuddene. Enkelte mindre justeringer er dog gennemført.

Der er opmærksomhed på efterspørgselsudviklingen i forhold til den beskyttede beskæftigelse, servicelovens § 103, hvor der udtrykkes forventning om en lavere udnyttelse, idet individuelt beskyttet beskæftigelse vil mindske efterspørgslen efter institutionstilbud. Der er øget efterspørgsel efter aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104, særligt til personer med diagnose indenfor autismespektret.

Tilbud der råder over såvel § 103 som § 104 pladser forventer gradvis konvertering til flere aktivitets- og samværspladser.

På døgnområdet er der mange steder venteliste og vanskeligt at skaffe pladser. Dette vil nærmere blive omtalt i et senere afsnit om ventelister.

Der er en meget stor udnyttelse af aflastningstilbuddene til børn og unge og der er efterspørgsel på yderligere kapacitet, ikke mindst til brugere inden for autismespektret. Det vil også blive behandlet nærmere i senere afsnit.

Der er ikke længere venteliste på aflastnings tilbud til voksne. Alligevel angiver enkelte kommuner, at de har borgere på venteliste til voksenaflastning.

På hjerneskadeområdet har det i 2007 konstaterede fald på rådgivnings- og rehabiliteringsydelser stabiliseret sig.

På misbrugsområdet angiver kommunerne en stærkt faldende efterspørgsel efter pladser til døgnbehandling. Det gælder såvel alkohol-, som stofmisbrugsbehandling. Det har betydet kapacitetstilpasninger. Aktiviteten på dagbehandling og de ambulante tilbud er svære at vurdere præcis ud fra kommunernes redegørelser. Behandlingstilbuddene i rammeaftalen melder dog generelt om fuld udnyttelse af kapaciteten.

For specialundervisning for voksne er der god efterspørgsel efter de egentlige skoletilbud til unge. For kommunikationscentrene ”skygger” abonnementsordningen i 2007 fortsat for en præcis vurdering af efterspørgslen, men den vurderes dog som vigende. Nogle specialundervisningstilbud har konstateret en mærkbar nedgang af efterspørgslen på specialundervisning, efter at disse tilbud er overgået fra abonnementsordning til betaling efter forbrug.

1.5 Målsætninger og fokuspunkter for rammeaftale 2009

1.5.1 Benyttelse af sociale- og specialundervisningstilbud

Med kommunalreformens ikrafttræden indgik kommunerne i Region Hovedstaden en hensigtserklæring for 2007 og 2008 om fortsat brug af de eksisterende tilbud som før kommunalreformen.

Kommunerne har formuleret et fremtidigt samarbejdsgrundlag til erstatning for hensigtserklæringen.

Samarbejdsgrundlaget indebærer, at kommunerne i KKR Hovedstaden er enige om, at de sociale tilbud og specialundervisningstilbuddene skal videreudvikles til gavn for borgerne. Kommunerne

vil løfte dette ansvar, dels i den enkelte kommune, dels ved samarbejde mellem kommunerne. Derfor indgår kommunerne aftale om principper for det tværgående samarbejde vedr. forsyning og udvikling af tilbud på social- og specialundervisningsområderne.

Samarbejdet er baseret på de enkelte kommuners politiske visioner, målsætninger og strategier. Principperne er grundlaget for såvel det fremtidige samarbejde mellem kommunerne, som samarbejdet med regionen om de årlige rammeaftaler.

Principperne er:

- at alle kommuner arbejder for, at tilbuddenes indhold og metodeanvendelse løbende udvikles og svarer til god praksis på området
- at kommunerne på tværs drøfter kvalitetsudvikling, sammenhæng mellem pris og effekt, den samlede tilbudsportefølje m.v.
- at såvel brugerkommunernes overvejelser om ændringer i indsats og brug af tilbud m.m. som driftskommunernes overvejelser om etablering af nye tilbud eller ændring/nedlæggelse af eksisterende tilbud drøftes så tidligt som muligt mellem driftskommune og brugerkommune,
- at det drøftes i KKR-regi, hvilke områder/tilbud, der skal samarbejdes om
- at indgåelse af forsyningsaftaler eller lignende mellem to eller flere kommuner også skal inddrage hensyn til, at aftalen giver mulighed for hensigtsmæssig opgaveløsning for kommunerne i området som helhed
- at aftaler om køb/salg af pladser og andre ydelser bør afbalancere såvel sælgerkommunens som køberkommunens hensyn
- at driftsherren vedstår sig ansvaret for, at det enkelte tilbud drives økonomisk effektivt.

Samarbejdsaftalen skal sikre, at der sker en forventningsafstemning i forhold til, hvordan og hvornår kommunerne er i dialog med hinanden og at der indgås aftaler, hvor kommunerne ønsker at samarbejde.

Samarbejdsaftalen er ikke en ny rammeaftale, da den dækker bredere og især er politiske principper, hvor rammeaftalen indeholder en række administrative elementer. Med samarbejdsaftalen er der lagt op til, at der mellem kommunerne bliver koordineret forud for de kommunale redegørelser i forbindelse med rammeaftalen. Det er intentionen, at det vil medvirke til at skabe bedre forudsætninger for fagligt og økonomisk bæredygtige tilbud. Samarbejdsaftalen er et koordineringsværktøj, der styrker kommunernes position i tilrettelæggelse og udvikling af tilbud.

De områder, hvor der forventes størst udvikling i løbet af en årrække og som derfor er egnede til strategisk samarbejde er;

- Autisme, herunder asperger og andre kontaktforstyrrelser
- Udviklingshæmmede
- Multihandicappede
- ADHD eventuelt i kombination med misbrug
- Sindslidende, eventuelt kombineret med misbrug

Det anbefales at KKR minimum en gang i hver valgperiode drøfter status og indholdet i samarbejdsaftalen.

På sigt bør det overvejes, hvordan der i langt højere grad kan skabes sammenhæng mellem rammeaftalen og samarbejdsaftalen. Dette skal blandt andet ses i lyset af, at kommunerne har det fulde myndigheds- og finansieringsansvar på social- og specialundervisningsområdet, mens koordineringen af kapaciteten er delt på henholdsvis kommunerne og regionerne. Regionerne fik ansvaret for koordineringen af kan-området via rammeaftalerne, mens koordineringen af skalopgaverne er et rent kommunalt anliggende.

Koordineringen af kan-området indebærer, at regionerne har pligt til at sikre, at de tilbud, som kommunerne efterspørger, er til rådighed, og i fald ingen kommune melder sig som driftsherre af nye tilbud, er regionen forpligtet til at etablere tilbuddet.

1.5.2 Bred, fleksibel og tilpasset tilbudsvifte

Der ønskes fortsat en bred vifte af tilbud med tilpasset fagligt indhold. Tilbuddene skal indgå i en dynamisk udvikling i takt med udviklingen i behov, efterspørgsel og nye tilbudstyper. Det fordrer et tæt samarbejde mellem driftsherrerne at sikre koordinering af tilbudsviften. Omvendt skønnes det at ville lette visitation og anvisning betydeligt, hvis det sikres at tilbuddene komplementerer hinanden.

Dialogen med kommunerne i forbindelse med udarbejdelsen af rammeaftalen for 2009 viser, at mange kommuner arbejder på at konkretisere synergieffekterne mellem de fra amterne overtagne tilbud og kommunens øvrige tilbud til personer med særlige behov. Det kan medføre, at tilbud til kommunens borgere fremover i større omfang vil blive givet på kommunens egne foranstaltninger. Kommunerne ønsker generelt at bevare specialiserede tilbud til særlige målgrupper.

Der er behov for, at kommunerne tidligt orienterer hinanden om ændringer af eksisterende tilbud og oprettelse af nye tilbud. Det er administrativt aftalt med kommunerne, at der i forbindelse med udarbejdelsen af de kommunale redegørelser forud for kommende års rammeaftaler mere eksplicit skal spørges til de enkelte kommunernes planer både på kort og lidt længere sigt.

1.5.3 Overgangen fra børne- og ungetilbud til voksentilbud

Det kan konstateres, at det fortsat er vanskeligt at sikre relevante botilbud til de unge voksne med handicap, der er placeret på en børneinstitution og som bliver 18 år. Det betyder dels at de forbliver på tilbuddet længere end hensigtsmæssigt, dels at institutionerne ikke kan modtage nye børn, hvorved der opstår venteliste. Der foreslås, at driftsherren sammen med den unges handlekommune gør en særlig indsats for at sikre rettidig overflytning af 18-årige til relevant voksentilbud. Det forudsætter, at det konkretiseres, hvilke fremtidige behov de unge har og at der skabes kapacitetsmæssig rummelighed i relevante eksisterende voksentilbud.

1.5.4 Større gennemsigtighed og synlighed om ventelister og ledige pladser

Kommunerne tilkendegiver, at der er behov for fælles spilleregler om opgørelse af ledig kapacitet og ventelister. Det forhold, at den enkelte bruger kan være skrevet på venteliste til flere tilbud samtidig eller har et tilbud, men ønsker et andet, giver betydelig usikkerhed om, hvor stor den reelle venteliste er. Herudover er der ikke procedurer, der sikrer, at borgeren slettes fra ventelisterne, når vedkommende har fået en tilfredsstillende plads.

Det foreslås, at følgende principper lægges til grund for opgørelse og administration af ventelister i relation til rammeaftalen:

1. Der skal være sket visitation og borger og kommune skal være enige om, at behovet er akut inden for en periode på max 1 år
2. Borgeren kan med dennes samtykke skrives op til flere konkrete tilbud inden for målgruppen
3. Det påhviler kommunen at sørge for at borgeren slettes på ventelisten til de konkrete tilbud, når behov for tilbud er tilgodeset eller ikke længere er aktuelt
4. De enkelte tilbud opfordres til en gang om året – gerne i 1. kvartal – at gennemgå ventelisten for at sikre dens aktualitet.

Under udarbejdelsen af rammeaftale 2009 har det været overvejet at etablere en fælles internet baseret ”børs for ledige pladser” på tilbud i hovedstadsregionen. Overvejelserne udsprang af, at denne information ikke er tilgængelig på Tilbudsportalen. Imidlertid pågår der p.t. forhandlinger mellem Kommunernes Landsforening, Danske Regioner og Servicestyrelsen om at oprette denne facilitet i forbindelse med Tilbudsportalen, hvorfor der i rammeaftaleregii ikke arbejdes videre med projektet.

1.5.5 Udarbejdelse af synlig proces og skabelon for visitation

Det er handlekommunen, der visiterer og dermed har retten til at vælge et tilbud for borgeren. Det er imidlertid tilbuddet og den kommune, hvor tilbuddet er beliggende, der vurderer om de faglige krav for opholdet kan opfyldes, og dermed afgør om borgeren kan rummes inden for tilbuddets målgruppe. For regionsdrevne tilbud vurderer regionen, om borgeren passer ind i tilbuddets målgruppe. Det er vigtigt, at borgeren gøres opmærksom på denne dobbelte vurdering af placeringen, ligeså snart placering i et tilbud uden for handlekommunen overvejes.

Ensartet visitation bør understøttes ved brug af fælles sprog for beskrivelsen af borgerne, anvendelse af ensartet visitationsskema og ensartet terminologi i forbindelse med udfærdigelse af skema. Hermed lettes visitation og anvisning i overensstemmelse med beskrivelserne i tilbudsportalen og rammeaftalens beskrivelse af målgrupper og tilbudstyper.

Region Hovedstaden indgår i et fælles regionalt projekt med anvendelse af ICF til beskrivelse af de individuelle pædagogiske planer for brugerne på de regionsdrevne døgn tilbud.

Det foreslås, at den administrative koordinationsgruppe fortsat følger problemstillingen videre frem til næste rammeaftale.

1.5.6 Spilleregler for kommunernes overtagelse af regionale tilbud

I henhold til reglerne i § 186 i lov om social service kan beliggenhedskommunen anmode om at overtage regionsdrevne sociale tilbud. Når kommunen fremsætter en sådan anmodning påhviler det regionen i henhold til Socialministeriets bekendtgørelse nr. 782 af 6. juli.2006 at fremkomme med overtagelsesvilkårene.

Af hensyn til overholdelse af varslingsreglerne i forhold til berørte medarbejdere, en hensigtsmæssig driftstilrettelæggelse og gennemførelse af en god overdragelsesproces er det i rammeaftalen fastlagt at overtagelse normalt sker ved et årsskifte og at kommunens anmodning om overtagelse senest fremsættes 1.januar året før overtagelsen og gerne i forbindelse med kommunens godkendelse af rammeaftalen for året før overtagelsen. Anmodning til Regionen om overtagelse forudsættes behandlet i kommunalbestyrelse/byråd inden regionen udarbejder det konkrete overtagelsestilbud. Varsling af medarbejdere kan først bindende ske på grundlag af den endelige aftale mellem kommunalbestyrelse/byråd og Regionsrådet om overtagelsen.

1.5.7. Spilleregler for ændret brug af tilbud.

En kommune, som ønsker at ændre sin kapacitet eller efterspørgsel i væsentligt omfang på et område, skal senest et år før ændringen får effekt, orientere den eller de kommuner eller regionen, hvis institutioner eller brugere forventes berørt.

1.5.8 Brugerinddragelse og samarbejde med brugerorganisationer

Brugerinddragelse er central for den fortsatte udvikling af området og efterlevelse af servicelovens forudsætninger om individualisering af tilbud og indsats. Inddragelsen bør imidlertid ske under hensyn til, at målgrupperne har forskellige behov og evner i relation til brugerinddragelse.

Kommunerne fastlægger retningslinjer for den generelle brugerinddragelse. Den enkelte kommune og regionen er som driftsherre ansvarlig for udarbejdelse af konkrete initiativer i forbindelse med brugerinddragelsen på det enkelte tilbud

Det foreslås, at der i 1. kvartal 2009 afholdes et temamøde med deltagelse af de kommunale handicapråd, handicap- og brugerorganisationer og andre interesserede om brugerinddragelse i forbindelse med udarbejdelse af rammeaftalen for 2010.

1.5.9 Kvalitetsudvikling

Kvalitetsudvikling er et centralt fokuspunkt for de kommende års udvikling af de sociale- og socialpsykiatriske tilbud.

Kommunerne arbejder med kvalitetsudvikling af det enkelte tilbud blandt andet ud fra det i regeringsaftalen 2008 vedtagne. Det fremgår heraf at regeringen kvalitetsreform skal implementeres i kommunerne i overensstemmelse med principperne for decentral styring. Væsentlige elementer i kvalitetsarbejdet er kvalitetskontrakter, faglige kvalitetsoplysninger, brugertilfredshedsmålinger og akkreditering.

Region Hovedstaden samarbejder med de øvrige regioner om en fælles kvalitetsudvikling bygget op efter principperne i Den Danske Kvalitetsmodel og med fælles bruger- og pårørende undersøgelser. I Region Hovedstaden er der særlig fokus på de individuelle pædagogiske planer gennem anvendelse af ICF og på håndtering af utilsigtede hændelser i forbindelse med medicinering, magtanvendelser og arbejdsmiljø.

Det foreslås, at emnet tages op generelt, når de konkrete krav i regeringens kvalitetsreform er kendt.

1.5.10 Faglige krav til tilbuddenes indhold og kvalitet

Mange kommuner har i deres redegørelser fra 1. maj 2008 beskrevet deres krav til tilbuddenes indhold og kvalitet.

Kommunerne har haft særlig fokus på beskrivelse af børneområdet samt misbrug, forsorgshjem og kvindekrisecentre, mens kun få har beskrevet krav til indhold af tilbud til voksne såvel sindslidende som handicappede. I afsnit 3.3 er kravene beskrevet.

På dialogmøderne har mange kommuner tilkendegivet, at de har fokus på kvalitetsudvikling og tilsyn med de tilbud, de selv driver. Men også arbejdet med at være skarpe på kvalitet og service-niveauet for de pladser der købes hos andre kommuner/regioner er i fokus.

1.5.11. Dokumentation

For at lette arbejdet med vurderingen af sammenhængen mellem de enkelte personers behov, de ydelser tilbuddene leverer og udgiften til indsatsen, er det ønskeligt, at der udvikles fælles standarder for dokumentation af dette. Denne dokumentation bør bygge på en fælles accepteret standard for beskrivelse af borgerens funktionsnedsættelser, og dermed give et grundlag for en ensartet vurdering af indsatsbehovet. Dokumentationen bør tilrettelægges, så den kan anvendes i dialogen mellem kommune og behandlings-/botilbud om de mål der skal opnås, og muliggøre en vurdering af effekten af indsatsen. Udvikling af dokumentationen skal også ses i sammenhæng med forslaget om at skabe en ensartet skabelon for visitation, jfr. pkt.1.5.5.

I tilbudsportalen bør der indlægges så præcise oplysninger som muligt om hvilke beboere/brugere, det enkelte tilbud kan modtage, og hvilken indsats, der kan forventes ydet. En fælles landsdækkende dokumentationsstandard vil være ønskelig.

På specialundervisningsområdet skal fokus i dokumentationen lægges på målsætninger, kvalitetskriterier og evaluering, som grundlag af den videre udvikling på området.

Denne opgave har endnu ikke fundet sin løsning. Udviklingsopgaven foreslås derfor videreført i rammeaftalen for 2009. Det skal i den sammenhæng undersøges hvad der pågår af nationale projekter inden for området.

1.5.12. Tilsyn

Det er op til den enkelte driftsherre inden for lovens rammer at tilrettelægge det generelle tilsyn med det enkelte tilbud.

Der er behov for, at tilsynsrapporter vedrørende de enkelte tilbud bliver let tilgængelige. Alle tilsynsrapporter skal derfor efter endelig færdiggørelse lægges på driftsherrens hjemmeside og på tilbuddets hjemmeside, såfremt tilbuddet har selvstændig hjemmeside.

Det skal tilstræbes, at dette sker senest en måned efter endelig færdiggørelse.

Tilsynsrapporter kan også lægges på tilbudsportalen, så oplysningerne kan indgå i vurderingen af tilbud i forbindelse med visitationen.

Der kan være behov for at aftale fælles retningslinier for håndtering af personoplysninger ved offentliggørelsen af tilsynsrapporter, eksempelvis hvorvidt medarbejdernes navne skal fremgå i de offentligt tilgængelige tilsynsrapporter.

1.5.13. Samråd og tilsyn med domfældte udviklingshæmmede

Anklagemyndigheden efterlyser genetablering af de tidligere samråd vedr. kriminelle udviklingshæmmede for at skabe et bredere rådgivningsforum. Samtidig er der behov for at støtte de enkelte kommuner i tilsynsopgaven i forhold til de få, men ofte meget svære tilsynssager i forhold til udviklingshæmmede, der har fået dom til behandling eller anbringelse.

Den administrative styregruppe anbefaler at den standard for tilsynsopgaven som Netværk om Domfældte Udviklingshæmmede har udarbejdet anvendes som grundlag for det faglige arbejde med opgaven. Standarden kan findes på www.ndu.dk

2. Vilkår, hvorunder rammeaftalen gælder

2.1. Tilbud omfattet af rammeaftalen

Rammeaftalen skal give et præcist og entydigt billede af, hvad aftalen omfatter.

Bilag 2 indeholder en detaljeret oversigt over alle tilbud, der indgår i rammeaftalen med angivelse af navn, driftsherre, målgruppe, pladstal indmeldt til rammeaftale 2008 og 2009 samt pladstal og belægningsprocent for 2007 såfremt denne er oplyst af driftsherre.

Rammeaftalen skal sikre, at der er den fornødne balance mellem kommunernes efterspørgsel som udtrykt ved de indsendte redegørelser og den foreslåede kapacitet i 2009. Alle kommuner har indsendt redegørelse, der muliggør en rimelig vurdering af balancen mellem efterspørgsel og kapacitet.

I kapitel 3 er der nærmere redegjort for indholdet i kommunernes redegørelser og balancen mellem efterspørgsel og kapacitet.

I det følgende redegøres for den kapacitet, der stilles til rådighed, og sammenhængen til ventelisterne. Pladstallene er de pladser som kommunerne/regionen har indmeldt til rammeaftale 2007 til 2009. Ventelisteoplysningerne er baseret på kommunernes indberetning af personer på venteliste til de forskellige områder pr 1. januar 2008 samt deres vurdering af hvor mange man forventer at få pladser til i løbet af 2008.

I de efterfølgende oversigter er pladser på tilbud efter lov om almene boliger § 185 regnet med som § 108 botilbudspladser.

2.1.1 Børn og unge med handicap eller sindslidelse

§ 32 Specialbørnehaver til børn med handicap

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Autisme	Kommunal	38	43	45
autisme Total		38	43	45
nedsat fysisk funktionsevne	Kommunal	14	14	14
nedsat fysisk funktionsevne Total		14	14	14
psykisk udviklingshæmning	Kommunal	100	111	131
	Region	20	20	0
psykisk udviklingshæmning Total		120	131	131
Hovedtotal		172	188	190

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes indmeldinger fra kommunerne af flere tilbud som fremadrettet ønskes med i rammeaftalen.

Der sker en stigning i pladstallet fra rammeaftale 2008 til 2009 med 2 pladser. Stigningen dækker over at:

- Fredensborg tilbuddet "Spiren" udvider med 2 pladser. Tilbuddet er inden for autismemålgruppen.

Hertil kommer, at Frederikssund pr. 1. januar 2009 overtager driften af Specialbørnehavne i Frederikssund, hvorfor 20 pladser til børn med psykisk udviklingshæmning overgår fra regional til kommunal drift.

Det fremgår af belægningsoversigterne fra kommunerne, at den samlede belægning for specialbørnehaver i 2007 har været på godt 93 pct.

Dette er i overensstemmelse med meldingerne fra kommunerne om, at behovet for tilbud på området er faldende. Meldingerne er, at forældrene i højere grad ønsker deres børn passet i almindelige daginstitutioner. Hertil kommer, at der fødes færre børn med alvorlige handicap.

Der er 19 børn, der står på venteliste, heraf forventes 15 at få plads i løbet af 2008.

§ 36 Klubtilbud til børn og unge

Målgruppe	Kommunal/Region	2007	2008	2009
Autisme	Kommunal	44	25	25
Autisme Total		44	25	25
Ingen specifik målgruppe	Kommunal	145	110	100
	Region	0	0	4
Ingen specifik målgruppe Total		145	110	104
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	0	136	120
Psykisk udviklingshæmning Total		0	136	120
Hovedtotal		189	271	249

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes, at der er kommet flere tilbud med mange pladser og andre typer af tilbud, herunder ferie- og lørdagspladser ind i aftalen.

Faldet i antal pladser fra 2008 til 2009 dækker over at;

- Ishøj/Vallensbæks tilbud "Frijulet" med 45 pladser ikke længere er med i rammeaftalen,
- Hillerød har opnormeret "Levuk" med 35 pladser
- Albertslund nedjusterer pladstallet på "Klub Vest" med 16 pladser fordelt på fritidsklub og ungdomsklub
- Regionen opretter 4 pladser i klubtilbud i forbindelse med tilbuddet "Nødebogård"

Belægningsprocenten for samtlige klubtilbud i rammeaftale var i 2007 på godt 78 pct.

Der er 4 personer på venteliste til klubtilbud, hvoraf 3 forventes at få tilbud i 2008.

§ 67 stk.2. Døgntilbud til børn og unge med handicap.

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Autisme	Kommunal	32	20	20
Autisme Total		32	20	20
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	64	93	85
	Region	36	36	35
Psykisk udviklingshæmning Total		100	129	120
Hovedtotal		132	149	140

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes, at to tilbud ikke indgik i aftalen for 2007 og der er pladstals ændring på et tilbud, hvor 6 pladser er overgået til voksen pladser.

Fra 2008 til 2009 er der sket et fald i pladstallet på 9 pladser til psykisk udviklingshæmmede.

Dette dækker dog over, at:

- Gentofte har opskrevet tilbuddet Camillehusene med 1 plads
- Regionen har konverteret 1 døgnplads på tilbuddet 3-kløveren til 1 aflastningsplads
- Ishøj/Vallensbæk har opsplittet Thorshøjgårds 26 pladser i 17 pladser til psykisk udviklingshæmmede og 9 pladser til sindslidende.

Belægningsprocenten var i 2007 lige knapt 100 pct.

Der står 36 børn på venteliste, hvoraf 26 forventes at få tilbud i 2008.

§ 67 stk. 2 Aflastning til børn og unge med handicap

Målgruppe	Kommunal/Region	2007	2008	2009
Autisme	Kommunal	1	8	7
Autisme Total		1	8	7
Nedsat fysisk funktionsevne	Kommunal	0	0	1
Nedsat fysisk funktionsevne Total		0	0	1
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	67	86	86
	Region	2	2	3
Psykisk udviklingshæmning Total		69	88	88
Hovedtotal		70	96	97

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes, at der er kommet yderligere tre tilbud med hos kommunerne.

Det fremgår af ovenstående oversigt, at pladstallet stiger med 1 plads fra rammeaftale 2008 til 2009. Dette skyldes som tidligere nævnt, at regionen har omdannet 1 døgntilbud plads på ”3-kløveren” til 1 aflastningsplads.

Der står 96 personer på venteliste, heraf forventes det at 51 personer vil få et tilbud i 2008.

Da der er ledig kapacitet på aflastningstilbud til voksne, bør der være et tæt samarbejde mellem børne- og voksenområdet, så borgere over 18 år tilbydes aflastning i voksenregi. Herved vil ventelisten umiddelbart kunne reduceres.

§ 67 stk. 3 Sikrede døgninstitutioner til børn og unge.

Målgruppe	Kommunal/Region	2007	2008	2009
Sikrede pladser	Kommunal	0	16	16
	Region	26	26	26
Sikrede pladser Total		26	42	42
Hovedtotal		26	42	42

Ændringen i pladsopførelsen fra 2007 til 2008 er ikke udtryk for en egentlig kapacitetsændring, blot at Københavns Kommunes tilbud er med i 2008.

Kapacitet på området er uændret fra rammeaftale 2008 til 2009.

Der har i 2007 været en belægning på de to tilbud på området på 98 pct. Dette dækker over Københavns kommunes tilbud ”Sønderbro” i 2007 har haft en belægningsprocent på over 100 pct. og det regionsdrevne tilbud Sølager har haft en belægningsprocent på lige knapt 93 pct.

Danske Regioner har med udgangspunkt i indrapportering om anvendelse af de sikrede afdelinger rundt i landet vurderet det fremtidige behov for sikrede pladser. Ud fra belægningen og anvendelsen af de sikrede afdelinger, vurderes der på landsplan behov for 10 ekstra pladser.

Der pågår forhandlinger om forøgelse af kapaciteten af sikrede pladser på landsplan. Det forventes, at der udbydes 2 nye pladser inden for regionens geografiske område.

Der er ikke registeret personer på venteliste til området, idet der skal findes plads til alle brugere der skal anbringes.

§ 67 stk. 2. Døgntilbud til børn og unge med sindslidelser.

Målgruppe	Kommunal/Region	2007	2008	2009
Sindslidelse	Kommunal	8	8	17
	Region	50	50	50
Sindslidelse Total		58	58	67
Hovedtotal		58	58	67

Udviklingen i pladstallet fra 58 pladser i 2008 til 67 pladser i 2009 skyldes, at Ishøj/Vallensbæk har opdelt Thorshøjgård's pladser i henholdsvis pladser til psykisk udviklingshæmmede og pladser til sindslidende. I 2008 rammeaftalen var alle pladser på Thorshøjgård til psykisk udviklingshæmmede.

Der står 3 børn på venteliste, hvoraf 2 forventes at kunne få et tilbud i løbet af 2008.

Kommunernes kommentering af kapacitet

De indkomne redegørelser og kommunernes kommentarer i forbindelse med dialogmøderne peger på, at mange kommuner efterlyser aflastningstilbud til målgrupper inden for autismespektret.

Flere kommuner ser en stigning i antallet af børn med udadreagerende adfærd i kombination med forskellige diagnoser. Disse børn og unge bliver det stadig vanskeligere at finde døgntilbud til.

Der efterspørges tilbud til børn og unge med problemer indenfor kontakthæmningspektret (ADHD, OCD, Tourette og visse former for autisme) og for nogle i kombination med udadreagerende adfærd.

Enkelte kommuner peger på, at der mangler døgntilbud og aflastning til gruppen af børn og unge med massive fysiske handicap, hvor aflastningstilbuddet ikke længere kan dækkes ved anvendelse af familiepleje.

2.1.2 Voksne med handicap

§ 103 Beskyttet beskæftigelse til voksne med handicap

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesesk.	Kommunal	66	66	62
	Region	50	50	50
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesesk. Total		116	116	112
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	587	739	712
	Region	194	145	146
Psykisk udviklingshæmning Total		781	884	858
Hovedtotal		897	1.000	970

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes, at der er kommet tilbud med i aftalen for 2008, som ikke var med i 2007.

Ændringen i antallet af pladser fra 2008 til 2009 til personer med nedsat fysisk funktionsevne/senhjerneskedede, skyldes at:

- 10 af de pladser på Sølager, som Halsnæs indberettede sidste år til psykisk udviklingshæmmede, er i 2009 rammeaftalen er omdannet til pladser til personer med nedsat fysisk funktionsevne/senhjerneskedede
- Center for Døve udvider med 4 pladser

- Linden i Fredensborg kommune med 18 pladser overgår fra at være et § 103 tilbud til at blive et § 104 tilbud for psykisk udviklingshæmmede.

Udviklingen i antallet af pladser til psykisk udviklingshæmmede fra 2008 til 2009 skyldes at;

- 45 pladser på Vestegnens Erhvervscenter i Brøndby var i Rammeaftale 2008 registreret med målgruppen ”psykisk udviklingshæmmede”. Den korrekte målgruppe er sindslidende, hvilket er blevet rettet med denne rammeaftale.
- Gribskov kommune har oprettet 12 nye pladser på tilbuddet ”Kilden”. Tilbuddet indeholder tillige specialundervisning.
- Pladstallet på Sølager var i 2008 rammeaftale opgjort til 60 pladser. Det korrekte pladstal er 52. Heraf er 10 af pladserne med rammeaftale 2009 overført til målgruppen ”Nedsat fysisk funktionsevne”. Den samlede nedgang i pladstallet for psykisk udviklingshæmmede er således på 18 pladser.
- Trollesbro i Hillerød kommune har opskrevet pladstallet med 4
- Værkstederne ved Ruderskov i Rudersdal kommune har opskrevet pladstallet med 20 pladser. Ændringen af pladstallet skyldes, at det tidligere Frederiksborg Amts dimensioneringsprincipper på området(5 brugere deler 4 pladser) er ophævet og én plads nu er 4 dage om ugen.
- Endelig har Regionen oprettet en enkelt plads på ”AKU-centret”

Der står 14 personer på venteliste, hvoraf 6 forventes at få tilbud i 2008.

§ 104 Aktivitet og samværstilbud til voksne med handicap

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Autisme	Kommunal	101	147	152
	Region	0	0	10
Autisme Total		101	147	162
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneskk.	Kommunal	38	186	222
	Region	33	33	40
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneskk. Total		71	219	262
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	856	1.596	1.584
	Region	33	33	22
Psykisk udviklingshæmning Total		889	1.629	1.606
Hovedtotal		1.061	1.995	2.030

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes tilbud kommunerne har ønsket at få synliggjort i aftalen for 2008. Det store antal pladser kommer især fra tilbud i Københavns Kommune.

Ændringerne fra rammeaftale 2008 til 2009 på autismeområdet skyldes at;

- Hjørnehuset i Gladsaxe indgik i 2008 rammeaftalen med 3 pladser. Det faktiske pladstal er 6.
- Piberødhus i Rudersdal har opdelt målgruppen til henholdsvis autister og psykisk udviklingshæmmede. Piberødhus indgik i Rammeaftalen 2008 med 4 pladser til autister, men har pr. 1 januar 2008 udvidet til 6 pladser
- Det regionalt drevne AKU-center har omdefineret 10 af sine pladser til at være målrettet autister

Stigningen i antal pladser til personer med nedsat fysisk funktionsevne fra 2008 rammeaftalen til 2009 på 43 pladser skyldes, at;

- ”Basen, Taxhuset” i Høje-Taastrup i rammeaftale 2008 havde indberettet 24 pladser. Det faktiske pladstal er 12.
- Fredensborg har, som nævnt under ændringer til § 103, ændret definitionen af målgruppen på de 18 pladser på Linden fra at være § 103 til at være § 104
- Københavns Kommune har som noget nyt medtaget ”Lynghuset” med 30 pladser i rammeaftale regi
- Regionen har opjusteret med 7 pladser på Jonstrupvang

For psykisk udviklingshæmmede er der et fald i pladstallet med 19 pladser fra rammeaftale 2008 til 2009. Dette dækker over følgende ændringer;

- Gribskov har i forbindelse med Kobbelt huset (tidligere benævnt Gydehøj og Kirkeleddet 6) indberettet 8 dagtilbudspladser
- Hillerød havde i 2008 rammeaftalen indrapporteret 60 pladser på Regnbuen. Dette tal var personer og er med rammeaftale 2009 rettet til 22 helårs pladser. Der er ikke tale om en faktisk ændring af pladstallet
- Regionen har opskrevet pladstallet på AKU-center med 7 pladser
- Da Frederikssund pr. 1. januar 2009 overtager tilbuddet Gnisten fra regionen, sker der en overflytning af 18 pladser fra regional til kommunal drift.

Der står 58 personer på venteliste, hvoraf 29 forventes at få tilbud i 2008.

§ 107 Pladser til midlertidigt ophold for voksne med handicap.

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneske.	Kommunal	3	3	3
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneske. Total		3	3	3
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	67	408	396
	Region	7	3	3
Psykisk udviklingshæmning Total		74	411	399
Hovedtotal		77	414	402

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes tilbud kommunerne har ønsket skulle synliggøres i rammeaftalen for 2008, herunder især pladser fra Københavns Kommune.

Ændringerne i pladstallet fra 2008 rammeaftalen til 2009 er inden for målgruppen psykisk udviklingshæmmede og skyldes, at:

- Halsnæs har flyttet tilbuddet ”Trekloveren” med 36 pladser fra § 107 området til § 108
- Furesø har indberettet Bybæksterrasserne med 5 pladser
- Ishøj/Vallensbæk har indberettet 3 nye tilbud ”Løkkekrogen” med 7 pladser, ”Spindehuset” og ”Søvangs Alle” begge med 6 pladser

Der står 81 personer på venteliste, hvoraf 20 forventes at få tilbud i 2008.

§ 108. Botilbud til længerevarende ophold for voksne med handicap.

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Autisme	Kommunal	126	148	148
	Region	0	32	32
Autisme Total		126	180	180
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneskn.	Kommunal	211	640	642
	Region	144	144	145
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneskn. Total		355	784	787
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	751	1.173	1.300
	Region	279	241	211
Psykisk udviklingshæmning Total		1.030	1.414	1.511
Hovedtotal		1.511	2.378	2.478

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes flere forhold:

- I Regionen er et tilbud blevet nedlagt. Erstatningsbyggeri indgår som kommunalt tilbud i 2008. Herlev, Egedal og Gribskov har eller vil overtage driften af de nye tilbud ved ibrugtagningen.
- I Regionen er etableret et nyt tilbud til personer med autisme i Lyngby.
- Desuden har kommunerne ønsket en række tilbud synliggjort i aftalen, herunder navnlig mange tilbud fra Københavns Kommune.

Fra 2008 rammeaftalen til 2009 skyldes ændringerne vedrørende pladser til personer med nedsat fysisk funktionsniveau følgende forhold:

- Gladsaxes tilbud "Center for Døve" er udvidet med 2 pladser, som annonceret i Rammeaftalen 2008.
- Regionen har som ovenfor nævnt omdannet 1 aflastningsplads på "Jonstrupvang" til permanent botilbud.

Ændringerne i pladstallet fra 2008 rammeaftalen til 2009 for personer med psykisk udviklingshæmning skyldes, at

- Bornholm nu har ibrugtaget de i rammeaftale 2008 omtalte 20 nye pladser på området. Disse fordeler sig med 16 pladser på "Gartnerparken" og 4 pladser på "Klintebo"
- Egedal har udvidet "Skelhøj" med 1 plads og "Søvænget" med 4 pladser.
- Som tidligere nævnt har Halsnæs flyttet "Trekløveren" fra § 107 området til § 108 psykisk udviklingshæmmede og samtidige neddroset pladstallet til 34 pladser.
- Københavns kommunes tilbud "Vinklen" er udvidet med 29 pladser og "Ringetoften" er udvidet med 6 pladser
- Rudersdal har udvidet Bøgelunden med 2 pladser
- Regionen har oprettet endnu et enkeltmandsprojekt på Rønnegården.
- Frederikssund hjemtager pr. 1.januar 2008 Lunden og Rosenfeldthusene fra Regionen, i alt 31 pladser, som derfor overgår fra regional til kommunal drift.

Der står 280 personer på venteliste, hvoraf 40 forventes at få tilbud i 2008.

§ 107 Aflastning i døgntilbud til voksne med handicap

Målgruppe	Kommune/Region	2007	2008	2009
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesnk.	Kommunal	0	8	8
	Region	2	2	1
Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesnk. Total		2	10	9
Psykisk udviklingshæmning	Kommunal	17	36	35
Psykisk udviklingshæmning Total		17	36	35
Hovedtotal		19	46	44

Udviklingen i pladstallet fra rammeaftale 2007 til 2008 skyldes primært, at Københavns kommune har indmeldt to tilbud med tilsammen 25 pladser.

Pladstal udviklingen fra 2008 rammeaftalen til 2009 skyldes at;

- Regionens tilbud ”Jonstrupvang” har omdannet 1 aflastningsplads til permanent botilbud
- Tilsvarende har Hillerøds tilbud ”Skovbrynet ” reduceret pladstallet med 1 til aflastning

Kommunerne har opgjort at der er 10 personer på venteliste til aflastning, hvoraf 1 forventes at få tilbud i 2008

Af de 10 personer på ventelister er det oplyst at 4 personer er inden for målgruppen ”sindslidelse”.

2.1.3 Voksne med sindslidelser

§ 103 Beskyttet beskæftigelse til voksne med sindslidelse

Målgruppe	Kommune/Region	2007	2008	2009
Sindslidelse	Kommunal	75	187	232
	Region	38	38	41
Sindslidelse Total		113	225	273
Hovedtotal		113	225	273

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes tilbud, kommunerne har ønsket synliggjort i aftalen for 2008. Det drejer sig om 112 pladser.

Ændringerne fra 2008 rammeaftalen til 2009 skyldes at;

- Brøndby som tidligere nævnt har omdannet Vestegnens Erhvervscenter til et tilbud for sindslidende – 45 pladser
- Regionen har udvidet tilbuddet ”Skibbyhøj ” med 3 pladser

Der står én person på venteliste.

§ 104 Aktivitet og samværstilbud til voksne med sindslidelse

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Sindslidelse	Kommunal	12	3.392	3.477
	Region	37	37	25
Sindslidelse Total		49	3.429	3.502
Hovedtotal		49	3.429	3.502

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 hænger sammen med, at kommunerne har synliggjort en del tilbud i rammeaftalen, herunder har Københavns Kommune ladet værestederne tælle med, hvilket omfatter 3.000 brugere. Der er ikke sket omregning til helårspladser.

Fra rammeaftale 2008 til 2009 skyldes stigningen på 73 pladser at;

- Brøndby har opnormeret Vestegnens Erhvervscenter med 3 pladser
- Ishøj/Vallensbæk har indmeldt tilbuddet "Social psykiatrisk dagcenter" med 80 pladser
- Rødovre har udvidet med 2 pladser på tilbuddet "Det røde hus"
- Regionen har ændret Solvang, så der ikke er separate aktivitets og samværs pladser, svarende til nedgang på 12 pladser.

Der er 2 på ventelisten til området. Begge forventes at få plads i løbet af 2008

§ 107 Pladser til midlertidigt ophold for voksne med sindslidelser.

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Sindslidelse	Kommunal	34	180	191
	Region	29	29	29
Sindslidelse Total		63	209	220
Hovedtotal		63	209	220

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes udover en justering af pladstallet på et tilbud i regionen, at kommuner har meldt 10 tilbud ind i rammeaftalen

De 11 nye pladser der er kommet til i forhold til rammeaftale 2008 dækker over at:

- Brøndby har opnormeret "Bofællesskabet Midlergårdsvej" med 4 pladser
- Ishøj/Vallensbæk har indmeldt "Strandgården" med 7

Der står 102 personer på venteliste, hvoraf 28 forventes at få tilbud i 2008.

§ 108 Døgntilbud til længerevarende ophold for voksne med sindslidelser.

Målgruppe	Kommune/Region	2007	2008	2009
Sindslidelse	Kommunal	366	1.217	1.205
	Region	190	179	159
Sindslidelse Total		556	1.396	1.364
Hovedtotal		556	1.396	1.364

Ændringen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes dels mindre kapacitetsændringer, dels at en række tilbud er synliggjort i aftalen for 2008.

Nedgangen i pladstallet fra rammeaftale 2008 til 2009 dækker over at;

- København har udvidet med 8 pladser på ”Bocentret Hedelund”. Endvidere har kommunen nednormeret med 4 pladser på ”Bocentret Lindegården, med 1 plads på ”Bocentret Ringebo”, og med 19 pladser på ”Bocenteret Sundbygård”. Endelig har kommunen indmeldt ”Projekt psykiske misbrugere” med 4 pladser i rammeaftalen.
- Regionen har i forbindelse med ombygningen af Skovvænget nedsat pladstallet med 20 pladser

Der står 150 personer på venteliste, hvoraf 8 forventes at få tilbud i 2008.

2.1.4 Misbrug, forsorgshjem og krisecentre

Misbrugsindsatsen omfatter her alene den sociale indsats efter lov om social service. Forsorgshjem omfatter indsatsen over for hjemløse og krisecentre omfatter kvinder, der har været udsat for vold eller trusler om vold og tvang.

Tilbuddene på disse områder har hidtil været drevet af amterne, og brugerne var kun i begrænset omfang kendt i det kommunale sociale servicesystem. Endvidere er området kendetegnet af principper, som er fremmed for andre dele af den sociale indsats

- ret for borgeren til selv at møde op på tilbuddet
- ret til anonymitet for så vidt angår alkoholbehandling
- behandlingsgaranti
- tilbuddene har selv haft visitationsretten.

Der foreligger således alene sikre oplysninger om kapaciteten og kommunernes hidtidigt forbrug på stofmisbrugsområdet.

Kommunernes behovsindmeldinger er fortsat behæftet med væsentlig usikkerhed, da de enkelte kommuner endnu ikke har kunnet vurdere deres fremtidige forbrug.

Af hensyn til helhedsbilledet af misbrugscentrene er behandling efter sundhedsloven §§ 141 og 142 medtaget.

Det foreslås, at den eksisterende kapacitet videreføres i 2009, og året anvendes til at få overblik over den fremtidige behovsvurdering.

§110 Hjemløse

Målgruppe	Kommune/regionalt	2007	2008	2009
Hjemløse	Kommunal	56	699	681
	Region	130	130	94
Hjemløse Total		186	829	775
Hovedtotal		186	829	775

For hjemløseområdet skyldes udviklingen i pladstallet fra 2007 til 2008 primært, at Københavns kommune ønsker at synliggøre sine tilbud i rammeaftalen
Nedgangen i pladstallet fra rammeaftale 2008 til 2009 skyldes, at:

- Brøndby har lukket Dyrringsparken som havde 4 pladser
- Gentofte har opsagt aftale med "Lænkepensionatet", hvorfor de 8 pladser udgår af rammeaftalen
- Gladsaxe overtager "Tornehøjgård" med 20 pladser fra Regionen
- Københavns Kommune nedjusterer med 6 pladser på "Herbergcentret" og 20 pladser på "Hørhuset"
- Regionen overgiver 20 pladser fra "Solvang" (Tornehøjgård) til Gladsaxe,. Der nedjusteres med 3 pladser på "Røde Kors centret" og med 13 pladser på Nordsjællands Misbrugscenter fordelt med 10 pladser på boafsnittet og 3 pladser på pensionatet.

§ 109 Krisecentre for voldsramte kvinder

Målgruppe	Kommune/Region	2007	2008	2009
Voldsramte kvinder	Kommunal	40	255	257
	Region	25	25	25
Voldsramte kvinder Total		65	280	282
Hovedtotal		65	280	282

Udviklingen i pladstallet fra 2007 til 2008 skyldes, at Københavns kommune har indmeldt 215 pladser på området.

Stigning på 2 pladser fra 2008 rammeaftalen til 2009 skyldes, at Københavns kommune har opjusteret med 2 pladser på tilbuddet "Baltic"

2.1.5 Specialundervisning for voksne

Tilbuddene omfatter specialundervisning for:

- voksne med generelle funktionsnedsættelser, herunder den særlige ungdomsuddannelse som overbygning på specialundervisningen til skolebørn,
- voksne med specifikke funktionsnedsættelser, herunder værkstedsundervisning,
- sindslidelser og erhvervede hjerneskader / sen-hjerneskader, samt
- specialundervisning til høre-, syns- og talehandicappede/kommunikationscentre.

Undervisningen har hidtil været udbudt og finansieret af amterne efter det konkrete undervisningsbehov, der har kunnet konstateres. Undervisningsinstitutionerne har typisk selv stået for visitation ud fra de landsdækkende regler og lokalt fastsatte supplerende prioriteringer. Dette har været naturligt og praktisk, idet en meget stor del af undervisningen målt i forhold til antallet af involverede borgere har et meget kort forløb på mellem 1-3 lektioner. Undervisningen har her typisk karakter af rådgivning og instruktion. For de egentlige undervisningsforløb sker visitationen i samarbejde mellem kommune og uddannelsessted.

Kommunernes behovsvurderinger er præget af, at der endnu ikke er tilstrækkeligt kendskab til området og statistikken på området er ikke færdigudviklet, så den svarer til kommunernes planlægningsbehov.

Efterspørgslen efter ydelser fra kommunikationscentrene bør følges med henblik på eventuel kapacitetstilpasning. Region Hovedstaden - Handicap vurderer på baggrund af den markante nedgang i efterspørgslen efter ydelse fra THI, især på børneområdet, at det er nødvendigt at reducere kapaciteten hurtigst muligt og at det vil være vanskeligt at reducere omkostningerne til et fagligt kvalificeret tilbud i takt med faldet i efterspørgslen.

I kapitel 3 beskrives indholdet i kommunernes efterspørgsel og ventelisterne mere detaljeret, ligesom der gives en sammenfattende redegørelse for sammenhængen mellem den udbudte kapacitet og kommunernes efterspørgsel i lyset af redegørelser og ventelisteoplysninger.

2.1.6 Hjælpeområdene

Rødovre Kommune driver Hjælpeområdecentral, hvis ydelser stilles til rådighed for kommunerne i Hovedstadsregionen. Der er usikkerhed om det fremtidige driftsgrundlag i forbindelse med overgang fra ren abonnementsbetaling til kombineret abonnements og ydelsesafregning. Rødovre kommune forbeholder sig at overveje Hjælpeområdecentralens fortsatte drift, når kommunernes endelige benyttelsesaftaler er kendt, idet der tages forbehold for varslingsbestemmelsen i afsnit 1.5.7.

2.2 Styrings- og administrative principper

2.2.1 Takstberegning

Kommunerne og Regionen har i 2007 og 2008 arbejdet ud fra følgende beregningsprincipper:

- der fastsættes en fast procentsats for alle de indirekte omkostninger på 10% af de direkte omkostninger. Procentsatsen for de regionsdrevne institutioner vil blive fastlagt under hensynstagen til ”hvile-i-sig-selv”- princippet og maksimalt udgøre 10%.
- bidraget til tjenestemandspensioner fastsættes til 18 % af lønsummen til tjenestemænd
- afskrivninger sker med udgangspunkt i de fra amterne overførte værdier, med anvendelse af den enkelte kommunes hidtidige regnskabspraksis og at aktiver, der anskaffes over institutionens driftsbudget straks-afskrives og
- forrentning af aktiverne sker med renten på et 20-årigt fast forrentet lån i Kommunekredit.

Kommunerne i Hovedstadsregionen har samarbejdet om en revideret takstmodel for 2009 ud fra følgende hovedprincipper:

1. Taksterne skal svare til de samlede omkostninger
2. Taksterne skal være kendte på budgetlægningstidspunktet og bør ikke siden ændres
3. Taksterne skal tilskynde til en realistisk budgettering og en effektiv økonomistyring. Dette indebærer også, at betaling for tillægsydelser bør være en undtagelse, der særskilt skal begrundes.
4. Der bør være en vis ensartethed på landsplan kommunerne og regionerne imellem.

”Til beregning af taksten anvendes for 2009 belægningsprocenten 2 år forud for budgetåret, herefter gennemsnittet af belægningsprocenten 2 år forud:

1. De omkostninger, der ligger til grund for beregningen, omfatter
  - de direkte omkostninger inkl. reparation og vedligeholdelse (dette giver mulighed for at tilpasse budgettet til den enkelte institutions forhold, men det udelukker ikke, at der anvendes en vejledende norm i budgetteringen, for eksempel svarende til de 2 %, der indgår i den nuværende budgetmodel)
  - omkostninger til forrentning og afskrivning som hidtil
  - omkostninger til tjenestemandspension beregnet som 20,3% af lønnen
  - Indirekte udgifter omfattende administration, udvikling, idet det er forudsat, at kompetencecentre finansieres særskilt
  - Den vejledende norm for beregning af de indirekte udgifter, er 7% af de direkte udgifter; hvis der anvendes en højere procent, skal behovet for dette dokumenteres
2. Til beregning af taksten anvendes for 2009 belægningsprocenten 2 år forud for budgetåret. I 2010 og fremefter anvendes gennemsnittet af belægningsprocenten for de 2 foregående år. Har der været tale om en midlertidig overbelægning, kan denne udelades af beregningen af belægningsprocenten, og der kan aldrig anvendes en belægningsprocent over 100.
3. De direkte og indirekte udgifter, der indgår i beregningen, kan kun forhøjes svarende til pris- og lønreguleringen, medmindre der er tale om en ændring af tilbuddet og/eller en omlægning af klientgruppen.
4. Der sker efterregulering i taksten 2 år efter, hvis den faktiske belægningsprocent afviger med mere end +/- 5 %. Den endelige udformning afventer Velfærdsministeriets stillingtagen til efterreguleringsprincipper.
5. Der foretages løbende budgetanalyser af takstniveauet på de forskellige institutioner.”(uddrag fra ”Notat om takstmodellen for sociale- og specialundervisningsinstitutioner”, notatet indgår i Bilaget)

Takstmodellen omfatter alle typer tilbud i rammeaftalen og det mellem kommunale samarbejde. Det er dog aftalt, at der udarbejdes en tillægsaftale for fastsættelse af takster på krise- og mis-

brugscentret. Tillægsaftalen behandles i KKR Hovedstaden i november 2008 med ikrafttræden 1. januar 2009. Region Hovedstaden deltager i arbejdet med udarbejdelse af denne tillægsaftale.

Takstberegningen for de regionsdrevne tilbud følger principperne i den fælleskommunale takstmodel. Dog er de indirekte omkostninger beregnet konkret og holder sig inden for rammerne af den kommunalt aftalte maksimale overhead-procent. Efterregulering vil ske fuldt ud uden skelen til belægningsprocenten, da regionen ikke må operere med over- eller underskud på det takstfinansierede driftsområde.

2.2.2 Afregningsprincipper

Betalingsbetingelsen er for alle tilbud månedsvis forud pr. den 10. i måneden.

Der er fastlagt følgende opsigelsesvarsler:

• sociale tilbud	løbende måned plus 30 dage
• aflastning for bestilt plads senest 14 dage før.	løbende måned plus 30 dage. Afbud
• specialundervisning, børn	løbende måned plus 90 dage
• specialundervisning, voksne:	skal opdateres
• forsorghjem, krise- og misbrugscentre:	skal opdateres

Der kan afkræves betaling vedrørende aflastning for det antal dage tilbuddet har givet tilsagn om at yde inden for rammen af handlekommunens bevilling.

Regningerne skal være udformet, så de umiddelbart kan sammenholdes med betalingsaftalen og være egnet til e-fakturering.

Kommunerne og Regionen opfordres til, af hensyn til de øvrige kommuners økonomi styring, at overholde de angivne tidsfrister på regningsudsendelser. Af samme årsag bør der, forud for iværksættelse af særtakster for enkelt brugere, ske en orientering herom til betalingskommunen.

For at sikre at de udmeldte takster holder, har såvel det enkelte tilbud som den enkelte driftsherre, en forpligtelse til løbende at tilpasse kapacitet og ressourceforbrug til den aktuelle efterspørgsel efter pladser og ydelser.

Tilbuddenes økonomistyring henstilles gjort aktivitetsafhængig.

Den enkelte driftsherres revision følger op på, at ydelserne er leveret, prissat og afregnet som forudsat.

2.2.3 Håndtering af behov for ændret indsats

Det forudsættes, at der ved optagelse i et socialt tilbud foreligger en dækkende beskrivelse af den pågældende borgers behov for bistand, støtte og omsorg samt en plan for kommunens forventninger til indsatsen.

Hvor sådanne beskrivelser ikke foreligger, eller hvor der sker væsentlige og længerevarende ændringer i personens behov for indsats, som ikke kan rummes inden for tilbuddets rammer, kan tilbuddet kræve indsatsen revurderet. Revurderingen sker på grundlag af en nærmere aftalt dokumentationsstandard, jf. den fremadrettede perspektivdel vedrørende dokumentation. Som eksempel på en sådan standard kan nævnes den internationale klassifikation af funktionsnedsættelser (ICF udviklet af WHO). Såfremt der som led i visitationen, jfr. pkt.1.5.5, aftales et ”fælles sprog”, anvendes det også ved vurdering af behov for ændret indsats.

2.2.4 Håndtering af akut opståede situationer

Med kommunalreformen er det fulde myndighedsansvar samlet hos kommunerne. Det er således kommunens ansvar, at der findes en løsning, også på akutte opgaver.

På handicapområdet vil behovet for akutanbringelser være beskedent, da de fleste behov for indsats er kendt i god tid, inden det bliver akut. Det er som oftest kun akut bortfald af omsorgspersoner, der nødvendiggør uforudset anbringelse. I forhold til personer med sindslidelser og erhvervet hjerneskade vil der ligeledes normalt være en rimelig varslingsperiode til at etablere den nødvendige sociale indsats.

Med kommunens overtagelse af en række tilbud og det fulde myndighedsansvar vil kommunens eget beredskab til at løse akutte situationer blive større, da også kommunens generelle beredskab for ældre og svage står til rådighed i en akut fase.

Enkelte kommuner giver dog udtryk for, at placering af personer med ganske særlige behov fortsat er vanskelig. Dette stiller krav til at kommunerne og kommunerne regionen imellem sammen finder løsninger på disse sager.

Det er en fælles forpligtelse, for alle relevante driftsherrer, at medvirke til at finde løsninger i de relativt få tilfælde, hvor kommunens eget beredskab ikke slår til, herunder udlåne relevant støttepersonale midlertidigt til opgaveløsning i borgerens hjem eller på kommunalt tilbud.

Den enkelte kommune kan anmode regionen om at deltage i løsning af akutte opgaver. Opgaveløsningen aftales og prissættes særskilt ud fra principperne i den generelle takstmodel.

I håndteringen indgår også anvendelse af aflastningstilbud og merindskrivning på de botilbud, hvor der er fysisk mulighed herfor. Der ønskes ikke etableret yderligere særskilt akuttilbud.

2.2.5 Håndtering af ventelister

Med rammeaftalen er der søgt etableret en rimelig balance mellem udbuddet af pladser og den forventede efterspørgsel. Dimensioneringen af kapaciteten er af økonomiske grunde sket, så tomme pladser undgås.

Der er særligt fokus på ventelister til døgntilbud og aflastning. For de øvrige tilbud er muligheden normalt større for en fleksibel indskrivning i takt med udviklingen i efterspørgslen. Der forventes også fremover en rimelig bevægelse i ventelisten og det vurderes, at der ikke er behov for etablering af en fælles ventelisteadministration.

Det er den enkelte kommunes ansvar at håndtere venteliste-problemstillingen svarende til principperne i afsnit 1.5.4.

2.2.6 Visitation til Kommunikationscentre i regionen (tale-, høre-, syns- og kommunikationsinstitutter)

Efter ønske fra kommunerne er kommunikationscentre overgået fra abonnementsbetaling til betaling efter faktisk forbrug med virkning fra 1. januar 2008. Der er i dialog mellem centrene, kommunerne og regionen udviklet og konkretiseret følgende model for visitation til ydelser leveret af kommunikationscentre i hovedstadsregionen.

For at give borgerne en fri, lige og ubureaukratisk adgang til ydelser leveret af kommunikationscentre i regionen fastlægges følgende visitationsgang:

1. Borgere med behov for bistand på syns-, tale- og høreområdet henvender sig til et kommunikationscenter
2. Centret vurderer om borgeren falder inden for målgruppen, som beskrevet i dets målgruppe- og ydelsesbeskrivelse. Falder borgeren inden for målgruppen iværksættes umiddelbart den fornødne udredning. Hører borgeren naturligt til et andet center, henvises hertil.
3. Resultater udredningen i behov for en kortvarig indsats, defineret som maks. 5 lektioner/konsultationer eller undervisning til en maksimal pris på 7.500 kr. pr forløb orienteres kommunen om iværksættelse af aktiviteten. Iværksættelse af ydelsen sker normalt tidligst 3 hverdage efter orientering til kommunen, såfremt kommunen ikke forinden har gjort indsigelse. Viser den kortfattede indsats sig ikke tilstrækkelig behandles fornyet visitation efter reglerne for mere omfattende indsats.
4. Resultater udredningen i behov for mere omfattende indsats, defineret som mere end 5 lektioner/konsultationer eller undervisning til en pris på mere end 7.500 kr. pr forløb fremsendes visitationsanmodning til kommunen med henblik på godkendelse og meddelelse af betalingstilsagn. Det tilstræbes, at kommunens svar foreligger i løbet af 14 dage

Ovennævnte bygger på at:

- kommunikationscentrets ajourførte ydelseskatalog er tilsendt kommunerne og tilgængeligt på centrets hjemmeside - ydelserne er prissat og ligeledes synlige på nettet
- der månedsvis udsendes regninger til kommunerne udformet, så både ydelse, lovgrundlag og modtager kan identificeres
- den enkelte kommune fastlægger et mail-baseret modtagelsespunkt for orientering om og modtagelse af visitationsanmodninger."

Modellen blev konkretiseret i en særlig arbejdsgruppe i efteråret 2007 og implementeret fra 1. januar 2008 efter beslutning i den administrative koordinationsgruppe vedr. rammeaftaler.

Erfaringerne fra anvendelsen af modellen i de første 4 måneder af 2008 har været drøftet med centrene og med kommunerne. Det kan konstateres, at modellen ikke fuldt ud er implementeret i alle kommuner og at problemerne dels vedrører sagsfordelingen internt i kommunerne, overholdelse af sagsbehandlingstiden i de lange forløb og sikring af den fornødne kompetence til at indgå i en kvalificeret sagsbehandling, hvor det ønskes. Dels har centrene fortsat en væsentlig udviklingsopgave med at sikre borgerens aktive inddragelse i udredning og underskrift på ansøgning samt udformning af udredningen, så den svarer til kommunernes behov for handlerum.

Det er vurderingen, at der ikke p.t. er grundlag for at foreslå ændring af modellen. Det forudsættes som hidtil, at der primo 2009 foretages en egentlig evaluering af modellen, så en justeret model kan indarbejdes i rammeaftalen for 2010.

Dialogmøderne med kommunerne har vist behov for at få fundet en model for afgrænsning mellem specialundervisning for voksne, genoptræning, instruktion i brugen af hjælpemidler, arbejds- træning og fritidsundervisning/aktiviteter, da der ikke er stringens i anvendelsen af de respektive lovgivninger.

2.2.7 Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten jf Serviceloven omfatter følgende:

Børn og unge § 123

- Isolation, fiksering og ransagning af værelser på sikrede afdelinger
- Kontrol i forhold til brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation
- Begrænsning af besøg

Voksne § 125

- Godkendelse af personlige alarmer og pejlesystemer i afgrænset periode

Voksne § 126

- Fastholdelse og føren til andet opholdssted
- Godkendelse af fastholdelse i forbindelse med hygiejnesituationer i afgrænset periode

Voksne § 127

- Godkendelse af fastholdelse for at forhindre borgeren i at forlade boligen

Voksne § 128

- Godkendelse af fastspænding til kørestole etc. i afgrænsede perioder

Voksne § 129

- Godkendelse af flytning uden samtykke

Kommunalbestyrelsen kan, hvis den pågældende ikke afgiver samtykke, træffe beslutning om anvendelse af foranstaltninger jf. §§ 125, 126, stk. 2, 127 og 128.

I forhold til flytning uden samtykke efter §129 afgiver kommunalbestyrelsen indstilling til det sociale nævn om at træffe afgørelse.

Indberetning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten jf. §§ 123 og 126 sendes til driftsherren, der har myndighedsforpligtelsen i forhold til behandling og afgørelse. Dette uanset om det er en kommune eller Regionen, der er driftsherre.

Driftsherren har pligt til at orientere handlekommunen om sagerne. For regionens vedkommende sker det i praksis i forbindelse med den årlige politiske forelæggelse i Regionen, hvor handlekommunerne får en oversigt over indberetningerne. Indberetninger, der er væsentlige for at handlekommunen kan overholde sin forpligtelse som myndighedsindehaver, vil kommunen få underretning umiddelbart efter episoden.

2.2.8 Den løbende administration af rammeaftalen

Den administrative koordinationsgruppe med repræsentanter for kommunerne og Region Hovedstaden forestår den løbende administration af rammeaftalen.

Den administrative koordinationsgruppe har følgende opgaver:

- opfølgning på rammeaftalen
- iværksættelse af de i rammeaftalen besluttede analyser af den fremtidige efterspørgsel
- administrativ forberedelse af kommende rammeaftale
- andre opgaver, der måtte blive henlagt til koordinationsgruppen

Alle kapacitetsændringer på de i rammeaftalen indeholdte tilbud, som den enkelte driftsherre ønsker at foretage, meddeles til koordinationsgruppen / KKR-sekretariatet og Region Hovedstaden. Koordinationsgruppen / KKR-sekretariatet tager stilling til, om ændringen er af så stor betydning, at den skal politisk behandles eller om den er af mindre betydning og derfor kan håndteres administrativt.

Den administrative koordinationsgruppe udarbejder kommissorier for de besluttede analyser og fokuspunkter, således at udredningsarbejder kan iværksættes umiddelbart efter rammeaftalens vedtagelse og så vidt muligt afsluttes senest 1. april 2009. Kommuner og region stiller den nødvendige arbejdskraft til rådighed for analysearbejdet.

3. Beskrivende del

3.1. Beskrivelse af områderne – anvendt kapacitet og fremtidigt behov

3.1.1. Indledning

Beskrivelsen af områderne bygger på de kommunale redegørelser samt korrigerede og supplerende oplysninger indhentet på dialogmøderne med de enkelte kommuner.

Redegørelserne er udarbejdet med anvendelse af en fælles skabelon udarbejdet i et samarbejde mellem kommunerne og regionen. Det har betydet et væsentligt løft i datakvaliteten.

Udover ovenstående bygger sammenfatningen på direkte dialog med de enkelte kommuner om behovsvurderingen for 2009 og følgende 3 år.

Kommunernes redegørelser har en række indbyggede fejlkilder, som primært vedrører følgende forhold:

1. Betalings- eller handlekommuneperspektiv.
I rammeaftale 2008 blev det besluttet at benytte betalingskommune perspektivet til både efterspørgsel og udbud af pladser vedrørende statusoplysningerne. Der er fortsat enkelte kommuner, som benytter handlekommune perspektivet i forbindelse med efterspørgsel efter pladser. Dette medfører en mindre fejlkilde i data grundlaget.
2. Helårspladser- eller cpr. nr. oplysninger.
Det blev også i forbindelse med rammeaftale 2008 aftalt, at efterspørgsel og udbud af pladser skal opgøres i "helårspladser". På de fleste områder er dette fulgt i data indberetningen. Enkelte steder er der fortsat kommuner der indberetter i "antal hoveder". Dette er særligt udbredt på aflastningsområdet og misbrugsområdet.
3. Forskellig opfattelse af målgrupper og indhold i tilbuddene.
Redegørelserne bygger ikke på en fuldstændig fælles opfattelse af indholdet i de enkelte brugergrupper og en fælles opfattelse af hvilke tilbud, der betjener de enkelte grupper. I konsekvens af dette er flere brugergrupper slået sammen i tabellerne. Det begrænser imidlertid mulighederne for detaljeret at sammenstille kapacitet og efterspørgsel på specificerede brugergrupper. Der er tale om et overgangsproblem, som kan løses med en tættere vejledning til skabelonen for kommende redegørelser.

Disse fejlkilder medfører, at en fuldstændig og nøjagtig afstemning af det tilgrundliggende talmateriale ikke er mulig. De nævnte forhold er drøftet med de enkelte kommuner for at sikre grundlaget for formulering af en konklusion vedrørende kapacitet og forventet efterspørgsel. Disse drøftelser har haft fokus på at afdække, hvorvidt kommunen påtænker at ændre visitationsadfærd, eller at etablere eller ændre tilbud. Herudover er det reelt udækkede kapacitetsbehov afstemt i forhold til de allerede kendte ventelister.

På grundlag af disse drøftelser kan der formuleres en rimelig sikker sammenfatning af kapacitet og efterspørgsel for 2009. Drøftelserne angiver nogle analysefelter for en mere præcis afdækning af den fremtidige udvikling i efterspørgslen. Fejlkilderne er i forhold til rammeaftale 2008 blevet væsentlig reduceret.

Der er i den efterfølgende gennemgang af rammeaftalens områder udarbejdet oversigter, der viser den faktiske efterspørgsel og udbud af pladser i 2007 for de tilbud, hvor der foreligger belægningsindberetninger fra kommunerne fordelt på dag og døgn tilbud på de enkelte områder. Endvidere fremgår det, hvad kommunerne har indmeldt af efterspørgsel og udbud af pladser til rammeaftale 2009 for årene 2009 til 2012.

Enkelte steder vil tallene for 2007 variere i forhold til tallene i kapitel 2. Dette skyldes at:

- der ikke er helt overensstemmelse mellem hvad kommuner har indberettet af pladser til rammeaftale 2007 og hvad de har opgjort i belægningsoversigterne.
- der ikke er indberettet belægning for alle tilbud.

Efterspørgslen er angivet med negative tal for at beregne eventuel over eller under kapacitet på områderne.

Endvidere er efterspørgslen opdelt i en:

- ”intern efterspørgsel” som er det kommunerne i hovedstadsregionen efterspørger af pladser i hovedstadsregionen
- ”ekstern efterspørgsel” som er det kommunerne uden for hovedstadsregionen efterspørger af pladser i hovedstadsregionen.

I nedenstående omfatter ”tilbud efter § 108” såvel de egentlige tilbud efter § 108, som tilbud oprettet efter lov om almen bolig § 185 b, stk. 4.

3.1.2. Børn og unge med handicap

Tilbuddene til børn og unge omfatter tilbud om specialbørnehave, særlige dag- og klubtilbud til skolesøgende børn og unge, døgntilbud

§ 32 Specialbørnehaver til børn med handicap

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Psykisk udviklingshæmning	0				
Ekstern efterspørgsel Total		0				
Intern efterspørgsel	Autisme	-37	-66	-65	-66	-66
	Nedsat fysisk funktionsevne	-15	-41	-40	-38	-37
	Psykisk udviklingshæmning	-111	-112	-110	-107	-103
Intern efterspørgsel Total		-163	-219	-215	-212	-207
Udbud	Autisme	43	45	45	45	45
	Nedsat fysisk funktionsevne	14	14	14	14	14
	Psykisk udviklingshæmning	117	131	131	131	131
Udbud Total		174	190	190	190	190
Hovedtotal		11	-29	-25	-22	-17
Belægningsprocent		93,6%	115,3%	113,2%	111,4%	108,8%

Det fremgår af oversigten, at der i 2009 og frem vil blive efterspurgt mellem 210 og 220 pladser. I hele rammeaftaleperioden udbydes der 190 pladser. Dette peger på manglende kapacitet på området. Billede ændres hvis man ser på den faktiske belægning i 2007. Her blev udbudt 174 pladser, hvilket er 11 pladser mere end der blev efterspurgt. Dette svarer til en belægningsprocent på området på 93,6 pct.

I rammeaftale 2007 blev der udbudt 172 pladser. Forskellen på de 2 pladser i forhold til den indmeldte belægningen skyldes at enkelte tilbud har ændret pladstallet i forhold til det til rammeaftale 2007 indmeldte pladstal.

Enkelte kommuner melder om ledige pladser på området i 2008.

Der er 19 personer på venteliste, hvoraf 15 forventes at få plads i løbet af 2008.

Overordnet vurderes det, at der er tendens til overkapacitet på området.

§ 36 Klubtilbud

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Intern efterspørgsel	Autisme	-26				
	Ingen specifik målgruppe		-142	-142	-143	-144
	Psykisk udviklingshæmning	-100				
Intern efterspørgsel Total		-126	-142	-142	-143	-144
Udbud	Autisme	25	25	25	25	25
	Ingen specifik målgruppe		104	104	104	104
	Psykisk udviklingshæmning	136	120	120	120	120
Udbud Total		161	249	249	249	249
Hovedtotal		35	107	107	106	105
Belægningsprocent		78,3%	57,0%	57,0%	57,4%	57,8%

Der efterspørges omkring 142 pladser i årene 2009 og frem. Der udbydes knapt 250 pladser i alle årene. Dette giver en overkapacitet på godt 100 pladser.

I rammeaftale 2007 var der indmeldt 189 pladser på området. Heraf er der til dette års rammeaftale indmeldt belægning for 161 af pladserne. Det fremgår af ovenstående oversigt, at for de pladser hvorpå der er indmeldt belægning, har der været en overkapacitet på 36 pladser svarende til en belægningsprocent på knapt 79 pct.

Der er 4 personer på venteliste til området, hvoraf 3 forventes at få plads i løbet af 2008.

Umiddelbart ser det ud til, at der er en overkapacitet på området, hvilket den lave belægning i 2007 også indikerer.

§ 67 stk.2 Døgntilbud til børn og unge med handicap

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Psykisk udviklingshæmning	-1	-1	-1	-1	-1
Ekstern efterspørgsel Total		-1	-1	-1	-1	-1
Intern efterspørgsel	Autisme	0	-52	-52	-52	-53
	Nedsat fysisk funktionsevne		-13	-15	-16	-16
	Psykisk udviklingshæmning	-100	-59	-59	-59	-56
Intern efterspørgsel Total		-100	-124	-126	-127	-124
Udbud	Autisme	0	20	20	20	20
	Psykisk udviklingshæmning	101	120	120	120	120
Udbud Total		101	140	140	140	140
Hovedtotal		0	16	13	12	15
Belægningsprocent		99,6%	88,9%	90,9%	91,5%	89,3%

Døgntilbuddene omfatter de permanente døgninstitutioner til børn og unge med handicap. Der efterspørges ca. 125 pladser pr år fra 2009 og frem. Der udbydes 140 pladser. Der er således tale om en overkapacitet på ca. 15 pladser på området.

I rammeaftale 2007 var der indmeldt 132 pladser på området. Heraf er der til dette års rammeaftale indmeldt belægning for 101 af pladserne. Det fremgår af ovenstående oversigt, at for de pladser hvorpå der er indmeldt belægning, har der været fuld belægning, svarende til en belægningsprocent på lige under 100 pct.

Der er 36 på venteliste, hvoraf 26 forventes at få plads i løbet af 2008.

Umiddelbart ser det ud til, at der balance mellem udbud og efterspørgsel.

De permanente døgninstitutioner til børn og unge dækker op til 18 år. I henhold til den sociale lovgivning kan opholdet udstrækkes til det 23. år. På døgninstitutioner i hovedstads regionen, der drives efter børne- og ungebestemmelserne, bor ca. 32 personer med handicap eller sindslidelse over 18 år. De fleste har også, ud fra en pædagogisk vurdering, behov for et botilbud for voksne

omfattet af rammeaftalen. Fortsat ophold på børneinstitution er problematisk såvel i forhold til indholdet af tilbuddet, som i relation til den enkelte persons økonomiske forsørgelsesgrundlag.

Grunden til at de pågældende fortsat bor på en børne- og ungeinstitution er mangel på relevant voksertilbud. Gives de unge et relevant voksertilbud ved 18-års alderen vurderes døgnkapaciteten på børne- og ungeområdet at overstige behovet for permanent døgnplacering.

Selv om den totale døgninstitutionskapacitet vurderes til at være i balance peger kommunernes redegørelser på at der er for mange pladser til den brede målgruppe af psykisk udviklingshæmmede og for få specialiserede pladser inden for autismspektret. Der er således brug for at få vurderet det pædagogiske indhold og anvendelse af tilbuddene.

§ 62 stk. 2 Aflastning til børn og unge med handicap

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Psykisk udviklingshæmning	0				
Ekstern efterspørgsel Total		0				
Intern efterspørgsel	Autisme		-30	-30	-30	-29
	Nedsat fysisk funktionsevne		-27	-26	-26	-26
	Psykisk udviklingshæmning	-43	-80	-80	-79	-81
	Sindslidelse		-2	-2	-2	-2
Intern efterspørgsel Total		-43	-139	-138	-136	-138
Udbud	Autisme	0	7	7	7	7
	Nedsat fysisk funktionsevne		1	1	1	1
	Psykisk udviklingshæmning	46	89	89	89	89
Udbud Total		46	97	97	97	97
Hovedtotal		3	-42	-41	-39	-41
Belægningsprocent		93,5%	143,1%	142,3%	140,5%	142,2%

I sidste rammeaftale var der flere kommuner som havde opgjort forbruget som ”antal hoveder”. Dette problem er reduceret i denne rammeaftale.

Det fremgår af ovenstående tabel, at der med denne rammeaftale er indmeldt belægning for 46 pladser i 2007. Med en efterspørgsel på 43 pladser giver dette en belægningsprocent på 93,5%.

Der efterspørges i rammeaftale 2009 og knapt 140 helårspladser. Dette skal sammenstilles med et udbud på 97 pladser. Dette peger på en manglende kapacitet på området. Særligt inden for autisme området og brugere med nedsat funktionsevne er der kapacitetsmangel.

Dette svarer også til de meldinger som kommunerne har givet i dialogrunden, hvor der generelt er efterlyst flere pladser og navnlig flere pladser til børn og unge inden for autismspektret. Det underbygges af, at der står 96 børn og unge på venteliste, heraf 25 inden for målgruppen ”autisme”. Det forventes, at 51 af de indmeldte til ventelisten vil få en plads i løbet af 2008.

Der er imidlertid stor variation i vurderingen af ventelistens størrelse. Tilbuddene angiver, at der er en venteliste på 15 personer.

3.1.3. Sikrede døgninstitutioner

§ 67 stk. 3 Sikrede døgninstitutioner til børn og unge

Efterspørgsel/Udbud	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	-16	-11	-11	-11	-11
Intern efterspørgsel	-25	-39	-38	-39	-39
Udbud	42	42	42	42	42
Hovedtotal	1	-8	-7	-8	-8
Belægningsprocent	97,5%	118,3%	115,9%	118,3%	118,3%

Meldingerne fra kommunerunden har været, at der er stor usikkerhed omkring behovet for pladser. Dette skyldes, at de fleste kommuner kun benytter 0-1 fuldtidsplads om året.

Flere kommuner har også meldt, at det kan være vanskeligt at få en plads når behovet opstår.

Det fremgår af ovenstående tabel, at der i årene 2009 og frem efterspørges ca. 8 pladser mere end der udbydes.

Der har i 2007 været en belægningsprocent på 97,5 % på de sikrede afdelinger i regionen. Dette dækker over Sønderbro i Københavns Kommune har haft en belægning på godt 100 %, hvilket ifølge kommunen skyldes uroligheder omkring ungdomshuset. Sølager, der drives af regionen, har i 2007 haft en belægning på 92,8 %.

Som nævnt i kapitel 2 har Danske Regioner med udgangspunkt i indrapportering om anvendelse af de sikrede afdelinger rundt i landet, vurderet det fremtidige behov for sikrede pladser. Ud fra belægning og anvendelse af de sikrede afdelinger vurderes der på landsplan behov for 10 ekstra pladser.

Der pågår forhandlinger om forøgelse af kapaciteten på landsplan. Det forventes på nuværende tidspunkt, at der fremadrettet vil blive udbudt 2 nye pladser i regionen.

Der er ikke registreret venteliste på området, idet der skal findes plads til alle brugere der skal anbringes.

3.1.4. Børn og unge med sindslidelse

Tilbuddene børn og unge med sindslidelse omfatter døgntilbud.

§ 67 stk. 2 Børn og unge med sindslidende

Efterspørgsel/Udbud	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	-4	-4	-4	-4	-4
Intern efterspørgsel	-55	-23	-21	-19	-19
Udbud	58	67	67	67	67
Hovedtotal	-1	40	42	44	44
Belægningsprocent	101,9%	40,7%	37,5%	34,8%	33,7%

På samtlige pladser som var indmeldt til rammeaftale 2007 på området er der også belægningsindberetning for 2007. Det fremgår af ovenstående oversigt, at der i 2007 har været udbudt 58 pladser og efterspurgt 59 pladser. Dette giver en belægningsprocent på området på 101,9 %.

Udviklingen for pladstallet fra 2007 til 2009 skyldes, at Ishøj/Vallensbæk har opdelt tilbuddet Thorshøjgård til henholdsvis sindslidende og psykisk udviklingshæmmede. Dette har betydet, at 6 pladser er flyttet over til målgruppen "sindslidelse". Der er ikke indberettet belægning for Thorshøjgård for 2007.

I rammeaftale 2009 er der kun indmeldt en efterspørgsel på mellem 23 og 27 pladser i 2009 og frem. Dette er ca. 40 pladser mindre end der udbydes. Dette tilskrives usikkerhed omkring gruppering af brugere i grupperne autisme/handicap/sindslidende.

Der er 3 børn på venteliste, hvoraf 2 forventes at få plads i løbet af 2008.

Med udgangspunkt i den høje belægning for 2007 vurderes det, at der er en rimelig balance mellem udbud og efterspørgsel.

3.1.5 Undervisning til børn og unge

Undervisningstilbud er primært intern undervisning i tilknytning til døgntilbud for børn og unge.

§ 20 Undervisning

Efterspørgsel/Udbud	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	-3	-4	-3	-3	-3
Intern efterspørgsel	-73	-63	-61	-64	-62
Udbud	69	83	83	83	83
Hovedtotal	-7	16	19	16	18
Belægningsprocent	110,5%	80,7%	77,1%	80,7%	78,3%

Oversigten viser, at der er i 2007 har været en meget høj belægning på de tilbud, som har indmeldt belægningsstatistik. I rammeaftale 2009 og frem er der en overkapacitet af pladser på 16-19 pladser.

Derfor vurderes det, primært på grundlag af 2007 tallene, at efterspørgslen vil være lidt større end kapaciteten.

3.1.6. Voksne med handicap

Tilbuddene til voksne med handicap omfatter dagtilbud i form af beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud samt døgntilbud.

Dagtilbud

Dagtilbudsområdet er kendetegnet ved at mange af brugerne ikke har en "fuldtidsplads". Hertil kommer en noget større udskiftning end på døgnområdet. Disse forhold gør det vanskeligt for kommunerne at indberette den præcise efterspørgsel efter regnet som helårspladser. Hertil kommer, at nogle tilbud ændrer status fra at være "beskyttet beskæftigelse" i 2007 til at blive "aktivitets og samværstilbud" i 2008.

§ 103 Beskyttet beskæftigelse til voksne med handicap

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernes.	-37	-38	-38	-38	-38
	Psykisk udviklingshæmning	-8	-9	-9	-9	-9
Ekstern efterspørgsel Total		-45	-47	-47	-47	-47
Intern efterspørgsel	Autisme	-6	-67	-68	-69	-68
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernes.	-116	-84	-84	-84	-84
	Psykisk udviklingshæmning	-776	-1.176	-1.171	-1.173	-1.174
Intern efterspørgsel Total		-898	-1.326	-1.323	-1.326	-1.326
Udbud	Autisme	10				
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernes.	138	112	112	112	112
	Psykisk udviklingshæmning	780	858	858	858	858
Udbud Total		928	970	970	970	970
Hovedtotal		-15	-403	-400	-403	-403
Belægningsprocent		101,6%	141,6%	141,3%	141,6%	141,6%

Tabellen viser, at der i rammeaftale 2009 efterspørges godt 400 pladser mere end der udbydes.

Belægningsprocenten i 2007 for de tilbud, som har indsendt data, er på knap 102 %. Årsagen til at pladstallet i 2007 her er noget højere end i kap 2 skyldes primært, at København har indberettet belægning for deres tilbud for beskyttet beskæftigelse og at disse ikke var med i rammeaftale 2007.

Der står 14 på venteliste til området, hvoraf 6 forventes at få plads i løbet af 2008.

Der vurderes med udgangspunkt i belægningsprocenten for 2007 og usikkerheden om omregningen af personer til helårspladser, at der er balance på området.

§ 104 Aktivitet og samværstilbud til voksne med handicap

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Autisme	-2	-2	-2	-2	-2
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneskk.	-27	-4	-4	-4	-4
	Psykisk udviklingshæmning	-28	-49	-49	-49	-49
Ekstern efterspørgsel Total		-57	-55	-55	-55	-55
Intern efterspørgsel	Autisme	-124	-105	-107	-109	-109
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneskk.	-380	-158	-159	-159	-159
	Psykisk udviklingshæmning	-1.130	-1.298	-1.298	-1.301	-1.306
Intern efterspørgsel Total		-1.633	-1.561	-1.563	-1.568	-1.573
Udbud	Autisme	124	162	162	162	162
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerneskk.	387	262	262	262	262
	Psykisk udviklingshæmning	1.152	1.606	1.606	1.606	1.606
Udbud Total		1.663	2.030	2.030	2.030	2.030
Hovedtotal		-27	414	412	407	402
Belægningsprocent		101,6%	79,6%	79,7%	80,0%	80,2%

I rammeaftale perioden 2009 til 2012 viser ovenstående tabel, at der er en overkapacitet på godt 400 pladser.

Dette skal ses i forhold til 2007 hvor belægningsstatistikken viser, at en underkapacitet kapacitet på 23 pladser svarende til en belægningsprocent på 101,6 %

Det skal også bemærkes, at overkapacitet på § 104 aktivitets- og samværs området i rammeaftale 2009 og årene frem stort set modsvarer underkapaciteten på § 103 beskyttet beskæftigelsesområdet.

Der står 58 personer på venteliste til området, heraf forventes 29 personer at få en plads i løbet af 2008.

Med udgangspunkt i belægningen for 2007 vurderes det, at der i 2009 og frem generelt vil være balance på området.

§ 107 Pladser til midlertidigt ophold for voksne handicappede

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesk.	-1	-3	-3	-3	-3
	Psykisk udviklingshæmning	-3	-2	-2	-2	-2
Ekstern efterspørgsel Total		-5	-5	-5	-5	-5
Intern efterspørgsel	Autisme		-29	-32	-33	-33
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesk.	-2	-329	-329	-330	-330
	Psykisk udviklingshæmning	-324	-370	-372	-375	-371
Intern efterspørgsel Total		-326	-728	-733	-738	-734
Udbud	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesk.	3	3	3	3	3
	Psykisk udviklingshæmning	338	399	399	399	398
Udbud Total		341	402	402	402	401
Hovedtotal		10	-331	-336	-341	-338
Belægningsprocent		97,1%	182,2%	183,5%	184,8%	184,3%

Der er i rammeaftale perioden en efterspørgsel på ca. 740 pladser. Med et udbud på omkring 400 pladser giver dette en underkapacitet på området på ca. 340 pladser. Det fremgår endvidere af overstående tabel, at det særligt er efterspørgsel efter pladser til personer med nedsat fysisk funktionsevne/senhjerneskedede, der bevirker underkapaciteten på området.

Dette skal ses i forhold til den indberettede belægningsprocent i 2007, der var på 97,1 % på området. Det fremgår også af 2007 tallene, at det særligt er pladser til psykisk udviklingshæmmede, der er blevet benyttet og udbudt.

Der er 81 på venteliste til et midlertidigt tilbud, heraf forventes 20 at få en plads i 2008.

Med udgangspunkt i de mange på venteliste og den forholdsvis høje belægningsprocent vurderes det, at kapaciteten på området ikke er tilstrækkelig.

§ 108 Længere varende botilbud til voksne med handicap

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Autisme	-2	-2	-2	-2	-2
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerne- nesk.	-84	-90	-90	-90	-88
	Psykisk udviklingshæmning	-32	-33	-33	-33	-33
Ekstern efterspørgsel Total		-118	-125	-125	-125	-123
Intern efterspørgsel	Autisme	-151	-114	-121	-126	-129
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerne- nesk.	-450	-197	-197	-202	-205
	Psykisk udviklingshæmning	-1.153	-1.175	-1.180	-1.187	-1.188
Intern efterspørgsel Total		-1.754	-1.487	-1.499	-1.516	-1.523
Udbud	Autisme	145	180	180	180	180
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjerne- nesk.	540	787	788	791	791
	Psykisk udviklingshæmning	1.220	1.511	1.511	1.511	1.488
Udbud Total		1.905	2.478	2.479	2.482	2.459
Hovedtotal		33	866	855	842	813
Belægningsprocent		98,3%	65,0%	65,5%	66,1%	66,9%

I denne oversigt er medtaget såvel de egentlige tilbud efter § 108, som tilbud oprettet efter almen boligloven.

Der er en efterspørgsel på mellem ca. 1.550 og 1.600 pladser i rammeaftale perioden 2009-2012. Dette skal ses i forhold til et udbud af pladser på knap 2.500 pladser i perioden. Der er tilsyneladende en overkapacitet på godt 800 pladser.

Det skal her bemærkes, at manglen på kapacitet på § 107 botilbud til midlertidigt ophold mere end opvejes af overkapaciteten på § 108 længere varende botilbud.

De indberettede tilbud til belægningsstatistikken viser en belægningsprocent i 2007 på 98,3 % for området.

Det fremgår også af 2007 tallene, at efterspørgslen efter pladser til nedsat fysisk funktionsevne/ senhjerneskadede er godt 250 pladser højere end i rammeaftale perioden. Dette er det modsatte billede af situationen under § 107 området, hvilket tyder på manglende konsistens i benyttelsen af paragrafferne.

I tiden før strukturreformen var hovedreglen, at det var kommunerne der var driftsherre for § 107 tilbud og amterne der drev § 108 tilbud. Denne opdeling er ikke aktuel længere, idet der nu bør fokuseres på indholdet på et givet døgntilbud. Er sigtet med tilbuddet at borgerne efter endt behandling skal kunne udsluses til mindre behandlingskrævende tilbud som bofællesskaber eller lignede bør det drives efter § 107. Er der tale om tilbud af mere blivende bolig bør det drives og tilrettelægges efter intentionerne i § 108 tilbud.

Kommunerne har indberettet 280 personer til venteliste på området, hvoraf 178 udgøres af personer med behov for tilbud til psykisk udviklingshæmmede. Af de 280 personer på venteliste, forventes 40 at få plads i løbet af 2008.

Trods de mange på venteliste og den høje belægningsprocent i 2007 vurderes det, med udgangspunkt i den konstaterede overkapacitet i rammeaftaleperioden på § 107-området, at der er balance i mellem udbud og efterspørgsel. Efterspørgselsudviklingen bør dog følges.

3.1.7 Voksne – aflastning

§107 Aflastning tilbud til voksne

Efterspørgsel/Udbud	Målgruppe	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesk.		-1	-1	-1	-1
	Psykisk udviklingshæmning	0				
Ekstern efterspørgsel Total		0	-1	-1	-1	-1
Intern efterspørgsel	Autisme		-10	-10	-11	-12
	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesk.	0	-6	-6	-6	-6
	Psykisk udviklingshæmning	-27	-41	-41	-41	-41
	Sindslidelse		-2	-2	-2	-2
Intern efterspørgsel Total		-27	-59	-59	-61	-62
Udbud	Nedsat fysisk funktionsevne / senhjernesk.	2	9	9	9	9
	Psykisk udviklingshæmning	30	35	35	35	35
Udbud Total		32	44	44	44	44
Hovedtotal		5	-16	-16	-18	-19
Belægningsprocent		83,9%	136,4%	136,7%	140,1%	142,4%

Som for aflastningsområdet for børn, vurderes det også på voksen området, at pladstal indberetningerne på efterspørgselsiden er mere retvisende i rammeaftale 2009 end tidligere år.

Af ovenstående tabel fremgår det, at der i rammeaftale perioden er manglende pladskapacitet på 16-19 pladser. Særligt er det efterspørgslen efter autismepladser, som ikke er tilgodeset. Dette er meget i tråd med meldingerne fra dialogmøderne med kommunerne.

2007 belægningsindberetningerne viser en belægningsprocent på 83,9%. En lavere belægningsprocent er kendetegnede for aflastningsområde, da der typisk er en overefterspørgsel efter pladser i weekend og ferie-helligdage.

Der er imidlertid stor variation i vurderingen af ventelistens størrelse. Kommunerne angiver en venteliste på ca. 6 helårspladser. Tilbuddene angiver at der ingen venteliste er.

3.1.8 Voksne med sindslidelser

Tilbuddene til sindslidende omfatter dagtilbud i form af beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud samt døgntilbud og bostøtte.

§ 103 Beskyttet beskæftigelse for voksne med sindslidelse

Efterspørgsel/Udbud	2007	2009	2010	2011
Ekstern efterspørgsel	-1	-2	-2	-2
Intern efterspørgsel	-180	-238	-239	-240
Udbud	235	273	273	273
Hovedtotal	54	33	32	31
Belægningsprocent	77,0%	87,9%	88,2%	88,6%

Der er stort set ingen ændringer i efterspørgsel og udbud af pladser på området beskyttet beskæftigelse i årene 2009-2012. Således efterspørges der ca. 240 pladser og der udbydes 273 pladser. Dette peger på en overkapacitet på området i størrelsesordenen godt 30 pladser.

Den konstaterede lave belægning på området i 2007 skyldes primært belægningen på de københavnske tilbud. Holdes disse tilbud uden for beregningerne er belægningen på området 98,0 %.

Det vurderes, at der balance på området.

§ 104 Aktivitet og samværstilbud for voksne med sindslidelse

Efterspørgsel/Udbud	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	-2	-2	-2	-2	-2
Intern efterspørgsel	-200	-3.337	-3.337	-3.337	-3.337
Udbud	211	3.502	3.502	3.502	3.502
Hovedtotal	10	164	164	163	163
Belægningsprocent	95,3%	95,3%	95,3%	95,3%	95,3%

På aktivitets- og samværstilbudsområdet er der ingen ændring over årene rammeaftaleperioden i efterspørgsel og udbud af pladser. Derimod kan der konstateres en divergens mellem udbud og efterspørgsel på godt 160 pladser i overudbud.

Belægningsstatistikken viser, at der i 2007 har været en belægning på 95,3%

Stigning i pladstallet fra 2007 til 2009 skyldes, at Københavns Kommune i 2008 og frem indmeldt 3.000 pladser på området, som indtil videre alle benyttes af borgere fra Københavns Kommune.

§ 107 Pladser til midlertidigt ophold for voksne med sindslidelse

Efterspørgsel/Udbud	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	-2	-3	-3	-3	-3
Intern efterspørgsel	-157	-324	-326	-329	-327
Udbud	177	220	220	220	220
Hovedtotal	18	-107	-109	-112	-110
Belægningsprocent	89,9%	148,4%	149,5%	150,7%	150,0%

Belægningen har for de tilbud, hvor der foreligger indberetning i 2007, været på knapt 90 %.

Kommunernes indberetninger til rammeaftale 2009 viser i midlertidigt en manglende kapacitet på området i størrelsesordenen 100 pladser. Sammenholdes dette med ventelisteindberetningerne, som viser at der er 102 på venteliste, hvoraf kun 28 forventes løst i 2008, vurderes det, at der er en væsentlig underkapacitet på området. Dette er også i overensstemmelse med, hvad der blev oplyst på dialogmøderne med kommunerne.

§ 108 Længerevarende botilbud til voksne med sindslidelse

Efterspørgsel/Udbud	2007	2009	2010	2011	2012
Ekstern efterspørgsel	-33	-30	-30	-30	-30
Intern efterspørgsel	-1.214	-1.303	-1.316	-1.316	-1.316
Udbud	1.336	1.364	1.356	1.356	1.356
Hovedtotal	89	31	10	10	10
Belægningsprocent	93,3%	97,7%	99,3%	99,3%	99,3%

Indberetningerne til rammeaftale 2009 tegner et billede af pæn balance mellem udbud og efterspørgsel. Sammenholdt med den indberettede belægning for 2007 på 93,1% opretholdes denne vurdering. Dette harmonerer imidlertid ikke med venteliste indberetningen hvor 150 personer står på venteliste og kun 8 personer forventes at få plads i løbet af 2008.

3.1.9. Misbrug, forsorgshjem og krisecentre

Misbrugsindsatsen omfatter her alene den sociale indsats efter lov om social service. Forsorgshjem omfatter indsatsen over for hjemløse. Krisecentre omfatter kvinder, der har været udsat for vold eller trusler om vold og tvang.

Tilbuddene på disse områder har hidtil været drevet af amterne, og brugerne var kun i begrænset omfang kendt i det kommunale sociale servicesystem. Endvidere er området kendetegnet af principper, som er fremmed for andre dele af den sociale indsats

- ret for borgeren til selv at møde op på tilbuddet
- ret til anonymitet for så vidt angår alkoholbehandling
- behandlingsgaranti
- tilbuddene har selv haft visitationsretten.

Der foreligger således alene sikre oplysninger om kapaciteten og kommunernes hidtidige forbrug på stofmisbrugsområdet.

Kommunernes behovsindmeldinger er derfor fortsat behæftet med væsentlig usikkerhed, da de enkelte kommuner endnu ikke kan vurdere deres fremtidige forbrug.

Det foreslås, at den eksisterende kapacitet videreføres i 2009. Der er behov for en fortsat indsats for at få skabt overblik over den fremtidige behovsvurdering.

§ 110 Forsorgshjem

Efterspørgsel/Udbud	Udbud efterspørgsel	2007	2009	2010	2011	2012
§ 110	Ekstern efterspørgsel	-39	-7	-7	-7	-7
	Intern efterspørgsel	-744	-737	-687	-688	-685
	Udbud	805	775	775	775	779
§ 110 Total		22	31	81	80	87
Hovedtotal		22	31	81	80	87
Belægningsprocent		97,2%	96,0%	89,6%	89,7%	88,9%

Der kan for 2007 konstateres en høj udnyttelse af forsorgshjemmene i hovedstadsregionen.

Indberetningerne til rammeaftale 2009 tyder imidlertid på faldende efterspørgsel efter pladser på området. Dette er i tråd med, at flere kommuner under dialogmøde runde har givet udtryk for en bevist strategi til nedbringelse af efterspørgslen på området. Området bør derfor følges nøje med henblik på løbende kapacitetstilpasning.

§ 109 Krisecentre

Efterspørgsel/Udbud		2007	2009	2010	2011	2012
§ 109	Ekstern efterspørgsel	-14	-2	-2	-2	-2
	Intern efterspørgsel	-221	-264	-264	-264	-262
	Udbud	243	282	282	282	282
§ 109 Total		7	15	15	15	17
Hovedtotal		7	15	15	15	17
Belægningsprocent		97,1%	94,6%	94,6%	94,6%	93,8%

Ovenstående tabel viser en stabil forhold mellem udbud og efterspørgsel i rammeaftale periode på krisecenter området. Umiddelbart ser det ud til en vis overkapacitet på området, men her skal der tages højde for den store udskiftning blandt brugere over året.

Med udgangspunkt i 2007 belægningen vurderes det, at der er balance på området

3.1.10. Specialundervisning

Tilbuddene omfatter specialundervisning for:

- voksne med generelle funktionsnedsættelser, herunder den særlige ungdomsuddannelse som overbygning på specialundervisningen til skolebørn,
- voksne med specifikke funktionsnedsættelser, herunder værkstedsundervisning,
- sindslidelser og erhvervede hjerneskader / sen-hjerneskader, samt
- specialundervisning til høre-, syns- og talehandicappede/kommunikationscentre.

Undervisningen har hidtil været udbudt og finansieret af amterne efter det konkrete undervisningsbehov, der har kunnet konstateres. Undervisningsinstitutionerne har typisk selv stået for visitation ud fra de landsdækkende regler og lokalt fastsatte supplerende prioriteringer. Dette har været naturligt og praktisk, idet en meget stor del af undervisningen målt i forhold til antallet af involverede borgere har et meget kort forløb på mellem 1-3 lektioner. Undervisningen her har typisk karakter af rådgivning og instruktion. For de egentlige undervisningsforløb sker visitationen i samspil mellem kommune og undervisningssted.

Kommunernes behovsvurderinger er præget af, at der endnu ikke er tilstrækkeligt kendskab til området og statistikken på området er ikke færdigudviklet, så den svarer til kommunernes planlægningsbehov.

Det foreslås derfor, at kapaciteten som udgangspunkt videreføres i 2009, og der udvikles hensigtsmæssige visitations- og rapporteringssystemer, der afvejer borgernes behov for ubureaukratisk adgang til de korte undervisningsforløb og hensynet til kommunernes behov for økonomistyring. Forslag til visitationsmodel er nærmere beskrevet i kapitel 2.2.7. Der bør sættes fokus på målsætninger, kvalitetskriterier og principper for evaluering som grundlag for samarbejdet på området.

Der er dog vigende tendens i efterspørgsel efter en række ydelser fra kommunikationscentrene. . Det gælder THI, hvor overgangen fra abonnementsfinansiering til takst finansiering har betydet en markant nedgang efter ydelser på børneområdet og stor usikkerhed for øvrige ydelser. THI og Region Hovedstaden - Handicap følger udviklingen tæt for at få et mere præcist bud på den forventede efterspørgsel og på baggrund heraf vil kapaciteten hurtigst muligt blive tilpasset.

Efterspørgsel på hele området bør følges tæt med henblik på gennemførelse af de fornødne kapacitetstilpasninger hurtigst muligt.

3.1.11. Hjælpemiddelcentraler

Rødovre Kommune driver Hjælpemiddelcentral, hvis ydelser hidtil er stillet til rådighed for kommunerne i det tidligere Københavns Amt. Som led i udarbejdelsen af forslag til Rammeaftale 2009 har Rødovre Kommune bedt samtlige kommuner om tilbagemelding om deres fremtidige brug af Hjælpemiddelcentralen. Kommunernes svar i forbindelse med de kommunale redegørelser giver ikke et præcist billede af den fremtidige efterspørgsel og dermed grundlag for dimensionering af virksomheden.

Rødovre Kommune vil primo september 2008 udsende aftaler til samtlige 29 kommuner i Hovedstadsregionen med vilkår for den fremtidige brug. Skabes der ikke sikkerhed for den fremtidige brug og indtægtsgrundlag kan det blive nødvendigt at tage skridt til at lukke Hjælpemiddelcentralen.

Rødovre Kommune tager forbehold for aftalens afsnit 1.5.7 om varsling af ændring af tilbud for så vidt angår Hjælpemiddelcentralen.

3.2 Venteliste og udækkede behov

Oversigt over kommunernes indberetning til venteliste pr 1. januar 2008

Børn/voksne	Område 2	§	Område	Antal på venteliste pr. 01-04.07	Personer på venteliste pr. 01-01.08	Personer som forventes at få plads i løbet af 2008	
Børn	Handicap	§ 32	Særlige dagtilbud	36	19	15	
		§ 36	Klubtilbud	13	4	3	
		§ 67, stk 2	Aflastning	66	96	51	
			Døgntilbud til børn og unge	47	36	26	
	Handicap Total				162	155	95
	Sikrede pladser	§ 67, stk 3	Sikrede afdelinger				
		Sikrede pladser Total					
	Sindslidelse	§ 67, stk 2	Døgntilbud til børn og unge		2	3	2
		Sindslidelse Total				2	3
	Voksne	Handicap	§ 103	Beskyttet beskæftigelse	24	14	6
§ 104			Aktivitets- og samværstilbud	45	58	29	
§ 107			Aflastning	20	6	1	
			Midlertidige botilbud	65	81	20	
§ 108			Længerevarende botilbud	243	280	40	
Handicap Total				397	439	96	
Sindslidelse		§ 103	Beskyttet beskæftigelse		0	1	0
		§ 104	Aktivitets- og samværstilbud		0	2	2
		§ 107	Aflastning		5	4	0
			Midlertidige botilbud		104	102	28
		§ 108	Længerevarende botilbud		164	150	8
Sindslidelse Total				273	259	38	
Misbrug		§ 107	Midlertidige botilbud				
		§ 141	Alkoholmisbrug		1	10	10
		§ 101	Stofmisbrug		0	2	2
Misbrug Total				1	12	12	
Voldsramte kvinder		§ 109	Voldsramte kvinder		1	0	0
	Voldsramte kvinder Total				1	0	0

Oversigten omfatter 24 kommuner inkl. Københavns kommune.

Det er vurderingen, at ventelisten på dagområdet for børn med handicap er faldet siden 2007. Ventelisten til døgntilbud er ligeledes faldet, hvorimod venteliste på aflastningsområdet er steget med 30 personer.

På voksen handicapområdet er sket en mindre stigning i ventelisterne. Primært på længevarende botilbudsområdet. For voksne med sindslidelse er der sket et mindre fald i ventelisten. Som følge af overgangen fra børne- og ungetilbud til voksentilbud, må der i de kommende år forventes øget efterspørgsel efter botilbud til voksne.

I bilag 3 fremgår ovenstående venteliste fordelt på kommuner samt venteliste for de enkelte tilbud.

3.2.1 Udækkede behov som følge af udvikling i brugerantal

Som følge af udskrivning fra specialundervisning for unge (efter lov om specialundervisning for voksne) til voksentilbud og overgangen fra børne- og ungetilbud til voksentilbud, må der i de kommende år forventes øget efterspørgsel efter tilbud. Der foreslås derfor i den fremadrettede perspektivdel gennemført et antal analyser for at konkretisere denne udvikling, herunder vurdere, om der er områder, hvor kapacitetsbehovet til gengæld kan forventes reduceret.

3.3 Indholds krav til tilbuddene

I redegørelserne indgår kommunernes indholds krav til tilbuddene.

Nedenstående er sammendrag af de kommentarer kommunerne har angivet i deres redegørelser.

Børn og unge

Tilbuddene skal sikre, at børnene har en socialt velfungerende dagligdag så tæt på et normalt barne/ungdomsliv som muligt. Målet er, at det skal føre til at brugerne bliver i stand til at leve et selvstændigt voksenliv med mindst mulig støtte, og med mulighed for uddannelse/beskæftigelse der matcher den enkeltes ressourcer og ønsker.

Børn og unge med autisme

Kommunernes målsætning for børn med autisme er at sikre dem en tryk hverdag der giver mulighed for en udvikling, der tager afsæt i det enkelte barns ressourcer og kompetencer. Målet er sammenhæng og helhed i barnets / den unges hverdag med stabile og tydelige rammer.

Børn og unge med nedsat fysisk funktionsevne

Enkelte kommuner peger på at der mangler døgntilbud og aflastning til gruppen af børn og unge med massive fysiske handicap.

Børn og unge med psykisk udviklingshæmning

Tilbud til målgruppen skal være specialiserede, således at de kan behandle og håndtere børnenes ofte komplekse og individuelle problematikker. Tilbuddene bør være tværfaglige og inkludere socialpædagogisk bistand, sundhedsfaglig ekspertise og andre specialydelser i tæt samarbejde med forældrene.

Børn og unge med sindslidelse

Kommunerne angiver, at forældrene i så høj grad som muligt skal inddrages i arbejdet med det enkelte barn.

Voksne med handicap

Der er generelt fokus på bruger- og pårørendeinddragelse i kommunerne. Der er bruger- og pårørenderåd i en del af kommunerne, som mere eller mindre direkte har indflydelse på tilbuddenes drift. Flere kommuner svarer, at der er vedtaget målsætninger om øget bruger- eller pårørendeindflydelse i kommunen.

Voksne med sindslidelser

En del kommuner betoner, at arbejdet med voksne med sindslidelser skal tage udgangspunkt i borgerens nuværende kompetencer og potentialer. Ligeledes betoner flere kommuner, at indsatsen skal være målrettet og på et fagligt højt niveau.

En enkelt kommune efterspørger et mere alsidigt udbud af dagtilbud, blandt andet til borgere med dobbeltdiagnoser. En anden kommune angiver, at der skal etableres en koordinering i forhold til de vanskeligst placerbare borgere, da alternativet kan være, at kommunerne må etablere alt for dyre enkeltmandsprojekter.

Hjemløse

Tilbuddene skal skabe trygge forhold, så den enkelte kan restituere sig og vende tilbage til så normal en tilværelse som muligt. Tilbuddene skal skabe regelmæssighed, forplejning, fysisk genoptræning, og klarhed over borgerens økonomiske situation. Herudover skal der sikres en sammenhæng og en gennemskuelig og faglig overgang mellem de forskellige behandlingstilbud.

Der opleves et stigende behov for pladser geografisk tæt på kommunen. Der er et ønske om et tættere samarbejde med tilbuddene for at sikre, at kommunen ved at borgeren har ophold på stedet sådan, at der kan laves tiltag i kommunen, der imødekommer borgerens behov.

Der er behov for en aftale om, at forsorgshjemmene er forpligtede til at informere betalingskommunen snarest efter indskrivningen, så der kan indledes et samarbejde om udformning af handleplan og udslusning.

Misbrug – Dag- og døgntilbud samt ambulante behandling

Kommunerne forventer, at der udarbejdes individuelle behandlingsplaner. Herudover skal der være mulighed for lægelig behandling, terapeutiske samtaler og antabusbehandling. I udredningsfasen skal behandlingstilbuddet efterstræbe, at afdække eventuelle andre problematikker der kan følge med et alkoholmisbrug.

Stofmisbrugsbehandling indebærer en psykosocialt baseret behandlingsindsats i samarbejde med brugeren. Behandlingen er en helhedsorienteret indsats, der integrerer den psykosociale og medicinske behandling.

Målgruppen er både brugere og pårørende samt samarbejdspartnere i social- og sundhedssektoren, kriminalforsorgen m.m. Der forudsættes indgående erfaring og målgruppekendskab blandt tilbudenes personale.

Kvindekrisecentre

Tilbuddene skal tilbyde midlertidigt, sikkert ophold til voldstruede og voldsramte kvinder og deres børn. Under opholdet skal kvinderne og deres børn tilbydes omsorg, støtte og rådgivning.

Det skal sikres at kvindekrisecentrene individualiserer hjælpen til forskellige målgrupper, herunder at kvinder med anden etnisk baggrund end dansk modtager fornøden hjælp til deres eventuelle særlige behov. Centrene skal kunne tage selvstændigt stilling til, hvordan eventuelle børn støttes i at bearbejde vanskelige oplevelser. Det skal beskrives, om og hvordan kontakten til børnenes netværk, dagtilbud, skole og kammerater kan bevares.

Specialundervisning til voksne

Mange af kommunerne betoner det kompenserende formål med specialundervisningen. Kommunerne forventer, at der er tale om specialundervisning og ikke om behandling, træning eller genoptræning. Det forventes, at der alene gives specialundervisning, når undervisningen ikke kan gives efter Folkeoplysningsloven, Serviceloven mv. Der skal foreligge en udredning og en undervisningsplan. Der skal aftales opfølgning af om de opstillede mål blev nået.

Flere kommuner har fokus på specialundervisningen, og mange kommuner har indtryk af at flere tilbud i højere grad er et fritidstilbud end et undervisningstilbud.

Kommunikationscentre

Specialundervisning eller alternativer hertil skal indgå i handleplanen for den enkelte borger, hvor også målet med ydelsen skal fremgå. Der skal foreligge en udredning og en undervisningsplan. Der skal aftales opfølgning af om de opstillede mål blev nået.

Flere kommuner skriver at de er opmærksomme på Kommunikationscentrenes ekspertise, som det vil være vanskeligt at opnå andre steder.

Lands- og landsdelsdækkende tilbud

Der forventes en høj grad af specialiseret viden uanset om der er tale om fritidstilbud, rådgivning eller behandling. Det forventes, at tilbuddet kan tilpasse sig den enkelte families behov og muligheder.

3.4 Tilsynsmodel for de regionsdrevne tilbud.

I Region Hovedstaden afvikles tilsyn på flere forskellige måder, alt efter hvilke beboere eller brugere det vedrører, hvilket dag- eller botilbud det er, samt hvor mange beboere eller brugere tilbuddet har.

Tilsynsformer:

1. Gennemgang af skriftligt materiale
2. Økonomisk tilsyn
3. Anmeldt dialogbaseret tilsyn - besøg i tilbuddet, rundvisning og samtale med ledelse, personale og brugere
4. Uanmeldt tilsyn

Organisering

Tilsynsopgaven er tilrettelagt således at de tilsynsførende i videst muligt omfang ikke har den daglige kontakt med tilbuddet.

Opfølgning

Det er institutionslederens pligt at følge op på eventuelle anbefalinger eller påbud i forbindelse med tilsynet. Tids- og handleplan for opfølgning skal fremsendes til tilsynsmyndigheden senest 4 uger efter modtagelsen af den endelig tilsynsrapport.

Såvel i Region Hovedstadens Psykiatri som i Region Hovedstaden - Handicap drøfter man mindst én gang årligt de generelle konklusioner, der kan drages af tilsynene, med tilbuddenes ledere med henblik på fastlæggelse af fælles indsatsområder samt eventuel justering af tilsynsmodellen.

De endelige tilsynsrapporter vil være tilgængelige på Regionens og tilbuddenes hjemmesider.

3.5 Tidssvarende fysiske rammer.

Der er gennem de senere år gennemført væsentlige forbedringer af botilbuddenes fysiske rammer. Mange botilbud for voksne med handicap lever nu op til standarden på det almene ældreboligområde med selvstændige lejligheder med eget toilet, bad og køkken og tilknyttede fællesarealer. Nogle botilbud er etableret efter reglerne for almene ældreboliger, andre som offentlige botilbud efter serviceloven.

På besøgsrunden i kommunerne tilkendegav mange et ønske om at renovere utidssvarende rammer for tilbuddene. Det var særligt botilbud for voksne med sindslidelse, der blev nævnt.

Der resterede 1. januar 2007 ca. 200 boliger til voksne med handicap i Region Hovedstaden, der ikke lever op til standarden for almene ældreboliger med eget toilet, bad og køkken. Herudover er et betydeligt antal boliger renoveret og tilpasset den konkrete målgruppes behov i de eksisterende fysiske rammer, uden dog at leve op til standarden for almene boliger.

I forhold til boliger for sindslidende vurderes, at ca. 170 boliger er utidssvarende i forhold til den fastlagte standard.

I bilag til rammeaftale er oversigt over kommunernes planlagte tilbudsændringer oplistet.

3.6 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud

De mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud anvendes tværregionalt, og regionerne skal derfor sikre indbyrdes koordinering af tilbuddene. Formålet med koordineringen er at sørge for, at der til stadighed er det nødvendige antal pladser på landsplan, samt at regionerne gensidigt kan aflaste hinanden.

Tilbuddene udgøres af specialundervisningstilbud, sociale tilbud og sikrede afdelinger til unge. Målgrupperne til tilbuddene er fysisk og psykisk handicappede, herunder syns- og/eller hørehandicappede.

Regionerne har udarbejdet en samlet oversigt over de lands- og landsdelsdækkende tilbud med beskrivelse af det enkelte tilbuds målgruppe, indhold, kapacitet, særlige ydelser, takster (under beregning) og forventede udnyttelse. Oversigten vil blive tilgængelig på Region Hovedstadens hjemmeside.

I hovedstadsregionen drejer det sig om følgende tilbud:

Region Hovedstaden:	Geelsgård Kostskole Sølagers sikrede afdelinger
Gladsaxe Kommune:	Center for Døve
Københavns Kommune:	Børneklinikken Institut for blinde og svagsynede Skolen på Kastelsvej Sønderbro, sikret afdeling

Regionerne har udvekslet oplysninger om den forventede efterspørgsel på de lands- og landsdelsdækkende tilbud. Det er på grundlag heraf vurderingen, at der vil være en sådan efterspørgsel efter tilbuddene, at de videreføres med den hidtidige kapacitet og det nuværende indhold. Det forventes dog, at der skal tages stilling til den fremtidige kapacitet på høreområdet i konsekvens af den medicinsk teknologiske udvikling på området.

Der foregår herudover et salg af pladser på tværs af regionsgrænser. Dette har også været drøftet mellem regionerne. Forventningen er, at der ikke sker ændringer på kort sigt i efterspørgslen. På sigt forventes salget at ændre sig, så det navnlig bliver tilbud til særlige mindre målgrupper eller med et særligt pædagogisk, fagligt eller holdningsmæssigt indhold, der vil blive efterspurgt på tværs af regionsgrænserne.

Der er i rammeaftalen for 2009 indarbejdet følgende ændringer i kapaciteten

- Center for Døve: 2 pladser
- Skolen på Kastelvej forventes at reducere/tilpasse deres ydelser efter den nye efterspørgsel

Der pågår overvejelser om udvidelse af den sikrede afdeling Sønderbro.

4. Det fremadrettede arbejde.

4.1. Opfølgning på igangværende arbejdsgrupper

Mange kommuner har i redegørelser og dialogmøder givet udtryk for at det er vanskeligt at skaffe tilstrækkeligt med aflastningspladser til børn og unge, ikke mindst til personer med forstyrrelser inden for autismspektret. Det giver sig konkret udtryk i lange ventelister til aflastningstilbudde-
ne.

Der blev i 2007 nedsat en arbejdsgruppe til at bearbejde problemstillingen. Gruppen har færdiggjort sit arbejde og afleveret rapport ultimo juni 2008. Af rapporten fremgår det, at der fortsat er usikkerhed om behovet for aflastningspladser. Den administrative koordinationsgruppe vil følge op på gruppens arbejde i efteråret 2008.

4.2 Opfølgning på udnyttelsen af tilbuddene i rammeaftalen

Det er aftalt, at der årligt pr. 1/1 laves en opfølgning på benyttelsen af tilbuddene i rammeaftalen. Opfølgningen skal sigte på at afdække om pladserne benyttes, vise ledige pladser / merindskrivning, samt indeholde en kort vurdering af om tilbuddene benyttes som forudsat til brug ved vurdering af kapaciteten i det kommende års rammeaftale.

Opgaven er forankret i den administrative koordinationsgruppe.

4.3 Større gennemsigtighed, herunder synlighed om ventelister

Kommunerne tilkendegiver, at der er behov for fælles spilleregler om opgørelse af ledig kapacitet og ventelister. Det forhold, at den enkelte bruger kan være skrevet på venteliste til flere tilbud samtidig eller har et tilbud, men ønsker et andet, giver betydelig usikkerhed om, hvor stor den reelle venteliste er. Herudover er der ikke procedurer, der sikrer, at borgeren slettes fra ventelisterne, når vedkommende har fået en tilfredsstillende plads.

Det foreslås, at følgende principper lægges til grund for opgørelse og administration af ventelister i relation til rammeaftalen:

1. Der skal være sket visitation og borger og kommune er enige om at behovet er akut inden for en periode på max 1 år
2. Borgeren kan med dennes samtykke skrives op til flere konkrete tilbud inden for målgruppen
3. Det påhviler kommunen at sørge for at borgeren slettes på ventelisten til de konkrete tilbud, når behov for tilbud er tilgodeset eller ikke længere er aktuelt
4. Den enkelte kommune/det enkelte tilbud opfordres til en gang om året – gerne i 1. kvartal – at gennemgå ventelisten for at sikre dens aktualitet.

Opgaven med at konkretisere og implementere principperne forankres i den administrative koordinationsgruppe.

4.4 Synlig proces og skabelon for visitation

Det er handlekommunen, der visiterer og dermed har retten til at vælge et tilbud for borgeren. Det er imidlertid tilbuddet og den kommune, hvor tilbuddet er beliggende, der vurderer om de faglige krav for opholdet kan opfyldes, og dermed afgør om borgeren kan rummes inden for tilbuddets målgruppe. For regionsdrevne tilbud vurderer regionen, om borgeren matcher tilbuddets målgruppe. Det er vigtigt, at borgeren gøres opmærksom på denne dobbelte vurdering af placeringen, ligeså snart placering i et tilbud uden for handlekommunen overvejes.

Ensartet visitation bør understøttes ved brug af fælles sprog for beskrivelsen af borgerne, anvendelse af ensartet visitationsskema og ensartet terminologi i forbindelse med udfærdigelse af skema. Hermed lettes visitation og anvisning i overensstemmelse med beskrivelserne i tilbudsportalen og rammeaftalens beskrivelse af målgrupper og tilbudstyper.

Det foreslås, at den administrative koordinationsgruppe tilrettelægger en åben proces til bearbejdning af problemstillingen videre frem til næste rammeaftale med inddragelse af andres erfaringer med udvikling af ”fælles sprog”, ICF eller lignende.

4.5 Brugerinddragelse

Den administrative koordinationsgruppe vil som opfølgning på fokusområdet om øget inddragelse af Handicapråd og brugerorganisationer i rammeaftaleprocessen afholde møde med råd og organisationer primo 2009 som opstart til næste aftalerunde.

4.6. Udredning og konkretisering af behov for kapacitetstilpasninger.

I gennem dialogrunden med kommunerne og regionens virksomheder på handicap og psykiatriområderne er der behov for at overveje kapacitetsændringer på følgende områder:

Døveområdet.

Der er brug for at se nærmere på kapacitet og indhold i Center for Døve, der drives af Gladsaxe Kommune, og Geelsgård, der drives af Region Hovedstaden-Handicap. Der er dels tale om et opgaveoverlap, dels behov for at se på den samlede kapacitet i lyset af udviklingen på døveområdet med stadig flere cochlear-implanterede personer.

Aflastning til døvblinde.

Der er et forældreønske om, at der etableres et aflastningstilbud til døv-blinde børn og unge, der benytter Geelsgaard og som ønsker et aflastningstilbud her. Alternativet er aflastning på Ålborgskolen, da private plejefamilier og de eksisterende aflastningstilbud ikke har den faglige kompetence til at løse opgave.

Flere tilbud til stærkt udadreagerende sindslidende med misbrug.

Region Hovedstadens Psykiatri har til stadighed et antal personer med sindslidelse, misbrug og udadreagerende personer stående på venteliste. En række kommuner har i deres redegørelser og på dialogmøderne peget på manglende kapacitet. Region Hovedstadens Psykiatri foreslår at igangsætte et projekt med udvidelse af 12 pladser samt etablering af § 104 dagtilbud på eksisterende tilbud.

Kommunikationscentre

Der kan konstateres ændringer i efterspørgslen efter ydelser fra en række kommunikationscentre. Det må forventes at ændringerne fortsætter i takt med at de enkelte kommuner opbygger egne kompetencer på området og søger en mere differentieret vifte af opgaveløsere. Området bør følges.

Misbrugsbehandling.

En række kommuner overvejer at etablere lokale tilbud enten alene eller i samarbejde med andre kommuner. Det påvirker efterspørgslen efter ydelser fra de tidligere amtslige misbrugscentre. Området bør følges.

Det foreslås at ovennævnte overvejelser om kapacitetstilpasninger konkretiseres med henblik på evt. indarbejdelse i rammeaftalen for 2010.

4.7 Evaluering af visitationsmodellen til kommunikationscentre

Den gældende visitationsmodel til kommunikationscentre skal evalueres primo 2009. Arbejdet med at konkretisere og udforme evalueringen henlægges til den administrative koordinationsgruppe.

4.8. Opgaveafgrænsning

En række kommuner har i forbindelse med arbejdet med visitationen til kommunikationscentre og specialundervisning for voksne konstateret en noget diffus afgrænsning mellem specialundervisning, genoptræning, hjælpemiddelinstruktion og ydelser i henhold til arbejdsmarkedslovgivningen. Det vurderes, at der er et bredt ønske om at få sat fokus på disse afgrænsningsproblemer, så der bliver en klarere anvendelse af indsatser leveret efter de forskellige lovgivninger.

Det foreslås, at den administrative koordinationsgruppe kommer med forslag til håndtering af problemstillingen.

4.9. Høreområdet

I forbindelse med arbejdet med visitationen til kommunikationscentre er det ligeledes konstateret, at der på høreområdet er en historisk betinget arbejdsdeling og opgaveløsning mellem hospitaler, praktiserende speciallæger, kommunikationscentre (høreinstitutioner), private leverandører og kommuner, der i lyset af strukturreformen og de deraf følgende lovændringer trænger til justering og klargøring.

Den administrative koordinationsgruppe foreslår høreområdet analyseret med henblik på at få fastlagt en hensigtsmæssig, enkel og klar arbejdsdeling og opgaveløsning. På grund af områdets tætte tilknytning til sundhedsområdet foreslås arbejdet forankret i sundhedsaftaleregion.

4.10. Forsyningsforpligtelse i særligt komplekse anbringelsessager.

Enkelte kommuner giver udtryk for, at placering af personer med ganske særlige behov er blevet vanskeligere, da ingen har den konkrete forsyningsforpligtelse. Der savnes aftaler, svarende til de gamle amters mulighed for at give et tilbud pålæg om, at modtage en konkret borger. Det vurderes at føre til etablering af flere relativt omkostningskrævende solo tilbud til enkeltpersoner. Det bør overvejes, om der kan etableres et tættere samarbejde om løsning af disse problemer.

4.11. Samarbejde mellem handlekommune og betalingskommune.

En række kommuner efterlyser spilleregler for handlekommunens inddragelse af betalingskommunen i overvejelser om ændring af tilbud til en konkret borger, ikke mindst i tilfælde hvor personen gives supplerende tilbud eller gives tilbud, der er mere omkostningstungt.

Nogle kommuner foreslår, at handlekommunen kontakter betalingskommunen ved flytning af borgere til andet tilbud for at give betalingskommunen mulighed for selv at tilbyde borgeren et alternativt tilbud.

Der kunne indføres principper om, at der kun kan ske ekstra opkrævning ud over taksten, hvis følgende forhold er opfyldt:

- Driftskommune indstiller (tilbuddet kan ikke alene)
- Handlekommune er enig
- Betalingskommunen er orienteret og har haft mulighed for at komme med alternative forslag til indsats

Tilsvarende principper kunne anvendes for ændringer i taksten som følge af eksempelvis omstruktureringer.

I spillereglerne kunne indgå, at taksten kan reguleres:

- Hvis det på forhånd er aftalt, at der kan blive tale om ekstra udgifter oveni ”grundtaksten”

- Hvis beboeren ændrer behov i forhold til visitationsgrundlaget og det skønnes at vedkommende fortsat skal blive boende, selvom vedkommende ikke længere tilhører målgruppen for stedet.

Det foreslås, at initiativ på området drøftes i den administrative koordinationsgruppe.

4.12. Samarbejde mellem hjemløsetilbud/forsorgshjem og betalingskommuner.

En række kommuner oplever pludselig at få regning for ophold på hjemløsetilbud/forsorgshjem meget længe efter indskrivning er sket. Der er tale om et nationalt problem, da der er tale om fri henvendelses ret til disse tilbud og beslutning om optagelse tages af tilbuddets ledelse. Kommunerne ønsker at blive orienteret allerede ved optagelsen med henblik på at få lagt en handleplan og sikre en hurtigere udslusning.

Flere kommuner foreslår nedsat en arbejdsgruppe på tværs af kommunerne, der kan komme med forslag til løsning af problematikken.

Det foreslås, at initiativ på området drøftes i den administrative koordinationsgruppe.

4.13. Ændring af taksterne på baggrund af lovændringer m.v.

Nye eksternt fastsatte vilkår kan medføre behov for tilpasning af taksterne, eksempelvis ophævelse af servicebetaling og ekstraordinært høje udgifter som følge af overenskomstfornyelser. De nærmere principper for dette må aftales.

4.14. Skabelon for redegørelse til rammeaftalen for 2010

Der er behov for at få nyudviklet skabelonen for redegørelse til rammeaftalen for 2010, så den tager højde for de indhøstede erfaringer, ønsket om forenkling især af den talmæssige del af redegørelsen og den forudgående kommunale koordineringsaktivitet.

Redegørelsen skal med udgangspunkt i oplysninger om kommunernes planer for den strategiske udvikling af det specialiserede sociale-, socialpsykiatriske- og specialundervisningsområde i kommunerne lette konkretiseringen af den nødvendige kapacitet og dennes lokalisering.

Opgaven forankres i den administrative koordinationsgruppe, der kan nedsætte en særskilt arbejdsgruppe til at forestå konkretiseringen.

5. Underskriftsdel

Rammeaftalen for 2009 er den 6. oktober 2008 tiltrådt af kommunerne i Hovedstadsregionen og Region Hovedstaden:

Albertslund

Allerød

Ballerup

Bornholm

Brøndby

Dragør

Egedal

Fredensborg

Frederiksberg

Frederikssund

Furesø

Gentofte

Gladsaxe

Glostrup

Gribskov

Halsnæs

Helsingør

Herlev

Hillerød

Hvidovre

Høje-Tåstrup

Hørsholm

Ishøj

København

Lyngby-Taarbæk

Rudersdal

Rødovre

Tårnby

Vallensbæk

Region Hovedstaden